

TÜRKMENISTANYŇ PREZIDENTI SERDAR BERDIMUHAMEDOW: - UGLEWODOROD SERIŞDELERINIŇ ÄGIRT ULY GORLARYNA EÝE BOLAN GARAŞSYZ, BAKY BITARAP WATANYMYZ TEBIGY BAÝLYKLARYNY DIŇE BIR MILLI BÄHBITLERE DÄL, EÝSEM, SEBIT WE DÜNYÄ HALKLARYNYŇ ABADANÇYLYGyny ÜPJÜN ETMÄGE HEM GÖNÜKDIRÝÄR.

ZAMAN

INTERNATIONAL MEDIA TÜRKMENISTAN

23-nji oktyabr, 2026. Belgisi 43/1713

PAGTA ÝYGMY MÖWSÜMI GURAMAÇYLYKLY GEÇIRILÝÄR

19-njy oktyabrda hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary T. Atahallyýewiň hem-de welaýatlaryň häkimeriniň gatnaşmagynda iş maslahatyny geçirdi. Ona ýurdumyzyň oba hojalyk toplumynda hem-de welaýatlarynda alnyp barylýan işler bilen baglanyşykly meselelere guraldy.

Ilki bilen, Ahal welaýatynyň häkimi T. Nurmyrdowa söz berildi. Häkim welaýatda dowam edýän möwsümeňin oba hojalyk işleriniň barşy barada hasabat berdi.

Bellenilişi ýaly, häzirkki wagtda welaýatda pagta ýygmy dowam edip, ýetişdirilen hasyly gysga möhletde we ýitgisiz ýygnap almak boýunça zerur işler alnyp barylýar. Möwsümdä oba hojalyk tehnikalary netijeli işledilýär. Şeýle hem welaýatda bugdaý ekisiniň ýokary hilli we agrotehniki möhletlerde geçirmek üçin zerur çäreler görülýär. Bu ugurda oba hojalyk tehnikalary we guralary dolý güýjünde işledilýär. Ekiş geçirilen meýdanlarda gögeriş suwy tutulýar, gögeriş alnan ýerlerde degişli ideg işleri geçirilýär.

Şeýle hem häkim welaýatda Türkmen alabaýynyň baýramy mynasybetli geçiriljek dabaraly çäreler taýýarlyk görüşi hem-de Oba milli maksatnamasyna laýyklykda, şu ýyl açylyp ulanmaga berilmegi meýilleşdirilýän me-

deni-durmuş we önümçilik maksatly desgalarada alnyp barylýan gurluşyk işleriniň ýagdaýy barada hasabat berdi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, welaýatda ýetişdirilen pagta hasylyny ýitgisiz ýygnap almagyň, bugdaý ekisiniň öz wagtynda we ýokary hilli geçirmegiň zerur talap bolup durýandygyny belledi we şunuň bilen baglylykda, häkime birnäçe anyk tabşyryklary berdi. Şeýle hem döwlet Baştutanymyz ýurdumyzy durmuş-ykdysady taýdan ösdürmäge gönükdirilen maksatnamalara laýyklykda, şu ýyl welaýatda açylyp ulanmaga berilmegi göz önünde tutulýan desgalaradaky gurluşyk işleriniň öz wagtynda we ýokary hilli ýerine ýetirilmegini gözegçilikde saklamagy tabşyrdy.

Sofra Balkan welaýatynyň häkimi R. Jumaýew welaýatda alnyp barylýan möwsümeňin oba hojalyk işleri barada hasabat berdi.

Hasabatda bellenilişi ýaly, häzirkki wagtda welaýatda dowam edýän pagta ýygmynyň depginini güýçlendirmek

hem-de ýetişdirilen hasyly ýitgisiz ýygnap almak boýunça degişli işler dowam edýär. Şeýle hem welaýatda bugdaý ekisiniň ýokary hilli geçirmek üçin zerur çäreler görüldi, ekiş geçirilen meýdanlarda gögeriş suwuny tutmak, gögeriş alnan ýerlerde ideg etmek işleri ýerine ýetirilýär.

Mundan başga-da, häkim Türkmen alabaýynyň baýramy mynasybetli welaýatda geçiriljek medeni-köpçülikleýin çäreler taýýarlyk görüşi hem-de Oba milli maksatnamasyna laýyklykda, şu ýyl açylyp ulanmaga berilmegi meýilleşdirilýän medeni-durmuş we önümçilik maksatly desgalaradaky hem-de binalardaky gurluşyk işleri barada hasabat berdi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, häzirkki wagtda dowam edýän möwsümeňin işleriň agrotehnikanyň kadalaryna laýyklykda we öz wagtynda geçirilmeginiň zerurdygyny belledi hem-de şunuň bilen baglylykda, häkime welaýatyň ekerançylyk meýdanlarynda alnyp barylýan işleri gözegçilik-

de saklamagy tabşyrdy.

Şeýle hem döwlet Baştutanymyz Oba milli maksatnamasyna laýyklykda, şu ýyl welaýatda açylyp ulanmaga berilmegi göz önünde tutulýan dürli maksatly desgalaradaky gurluşyk işleriniň alnyp barylýandygyny gözegçilikde saklamagy tabşyrdy.

Sofra Daşoguz welaýatynyň häkimi D. Babajew welaýatdaky möwsümeňin oba hojalyk işleriniň barşy barada hasabat berdi.

Hasabatda bellenilişi ýaly, welaýatda pagta ýygmynyň depginini güýçlendirmek hem-de ýetişdirilen hasyly ýitgisiz ýygnap almak boýunça zerur çäreler görülýär. Şunuň bilen birlikde, welaýatda bugdaý ekisiniň agrotehnikanyň kadalaryna laýyklykda ýokary hilli geçirmek boýunça zerur işler alnyp barylýar. Ekişde oba hojalyk tehnikalary netijeli işledilip, ekiş geçirilen ýerlerde endigan gögeriş alnylýar. Ýurdumyza azyk bolçylygyny has-da pugtalandyrmak barada öňde goýlan wezipelerden

ugur alnyp, welaýatda ýetişdirilen şaly hasylyny ýygnap almak boýunça degişli işler dowam edýär.

Mundan başga-da, häkim Türkmen alabaýynyň baýramy mynasybetli welaýatda guraljak dabaraly çäreler taýýarlyk görüşi hem-de Oba milli maksatnamasyna laýyklykda, şu ýyl açylyp ulanmaga berilmegi göz önünde tutulýan medeni-durmuş we önümçilik maksatly desgalaradaky gurluşyk işleriniň alnyp barylýandygyny gözegçilikde saklamagy tabşyrdy.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, pagta ýygmynyň depginini güýçlendirmek, ýygym möwsümine gatnaşýan ähli düzümleriň sazlaşykly işini üpjün etmek, bugdaý ekisiniň agrotehniki möhletlerde we ýokary hilli geçirmek babatda häkime degişli tabşyryklary berdi.

Şeýle hem döwlet Baştutanymyz Oba milli maksatnamasyny durmuşa geçirmegiň çäklerinde şu ýyl welaýatda açylyp ulanmaga berilmegi göz önünde tutulýan dürli maksatly binalardaky we desgalaradaky gurluşyk işleriniň ýokary hilli ýerine ýetirilmegini gözegçilikde saklamagy tabşyrdy.

Sofra Lebap welaýatynyň häkimi H. Aşyrmyradow welaýatda dowam edýän möwsümeňin oba hojalyk işleri barada hasabat berdi.

Hasabatda bellenilişi ýaly, şu günler welaýatda dowam edýän pagta ýygmynyň depginini güýçlendirmek boýunça zerur çäreler görülýär. Şunuň bilen birlikde, welaýatyň ekerançylyk meýdanlarynda bugdaý ekisi dowam edip, ekiş geçirilen ýerlerde gögeriş suwuny tutmak, kadaly gögeriş alnan meýdanlarda bolsa ideg işleri ýerine ýetirilýär. Şeýle hem welaýatda ýetişdirilen şaly hasylynyň öz wagtynda we ýitgisiz ýygnap almak hem-de döwlet harmanyna tabşyrmak boýunça zerur işler geçirilýär.

Şeýle hem häkim Türkmen alabaýynyň baýramy mynasybetli welaýatda geçiriljek çäreler taýýarlyk görüşi hem-de şu ýyl welaýatda açylyp ulanmaga berilmegi meýilleşdirilýän medeni-durmuş we önümçilik maksatly desgalaradaky gurluşyk işleriniň barşy barada hasabat berdi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, häzirkki wagtda oba hojalygynyň ýagdaýynda welaýatdaky agrotehniki çäreleriň möhüm ähmiýetine ünsi çekdi we şunuň bilen baglylykda, daýhan yhlasy bilen ýetişdirilen pagta hasylynyň öz wagtynda we ýitgisiz ýygnap almagyň, bugdaý ekisiniň agrotehniki möhletlerde geçirmegiň zerurdygyny belledi hem-de häkime degişli tabşyryklary berdi.

Şeýle hem döwlet Baştutanymyz ýurdumyzy durmuş-ykdysady taýdan ösdürmäge gönükdirilen maksatnamalara laýyklykda, şu ýyl welaýatda açylyp ulanmaga berilmegi meýilleşdirilýän dürli maksatly desgalaradaky gurluşyk işleriniň ýokary hilli ýerine ýetirilmegini gözegçilikde saklamagy tabşyrdy. ■2

Hormatly Prezidentimiziň kitaby azerbaýjan dilinde neşir edildi

21-nji oktyabrda Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutunda hormatly Prezidentimiziň «Türkmenistanyň Bitaraplygy – parahatçylygyň we ynanşmagyň aýdyň ýoly» atly kitabynyň azerbaýjan dilindäki neşiriniň tanyşdyrylyş dabarasynyň geçirildi.

Çärä DIM-niň, ýurdumyza işleýän diplomatik wekilhanalaryň, şeýle hem ylmy we akademiki jemgyýetçiligiň wekilleri gatnaşdylar.

Tanyşdyrylyş dabarasynyň dowamynda Garaşsyz, hemişelik Bitarap döwletimiziň ählumumy parahatçylygy üpjün etmäge, hoşniýetli goňsuçylyk, dostluk we doganlyk üýtgeşlerini ilerletmäge gönükdirilen daşary syýasaty üstünlikli alyp barýandygyny belledi. ■2

Türkmen alabaýy – wepalylygyň we edermenligiň nyşany

Türkmen halkynyň münüýlyklaryň jümlesinden gözbaş alýp gaýdýan baý tarhy, özboluşly medeniýeti we dünýä nusgalyk milli gymmatlyklary bar. Şol gymmatlyklaryň arasynda türkmen alabaýy aýratyn orun eýeleýär. Asyrlaryň

dowamynda halkymyzyň wepaly hemrasy, ög-ojagynyň ygtybarly goragçysy, mertligiň we gaýduw-syzlygyny nusgasy bolup gelen türkmen alabaýy bu gün milli buýsanjymyzyň aýgylmaz bölegine öwrüldi. Her ýylyň oktyabr aýynyň soňky ýekşenbesinde dabaraly bellenilýän Türkmen alabaýynyň baýramy hem bu ajaýyp tohuma, itýnaslyk döplerine goýulýan belent hormatyň aýdyň beýanydyr. ■2

«Türkmenistanyň nebiti we gazy – 2026» halkara forumy

21-nji oktyabrda paýtagtymyzdaky Söwda-senagat edarasynda «Türkmenistanyň nebiti we gazy – 2026» atly halkara maslahat we sergi öz işine başlady.

Bu iri gözden geçirilýän Berkarar döwletin täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe Watanymyzyň ýangyç-energetika toplumynyň gazananlaryny giňden tanyşdyrmak, ýurdumyzyň hem-de daşary ýurtlaryň hünärmenleriniň, Yewropanyň, Aziýanyň, Amerika ýklymynyň öňdebaryjy önüm önürjijileriniň arasynda işewürlük we goni gatnaşyklary ýola goýmak, täze taslamalary işe girizmek, dünýädäki ýagdaýlar hem-de pudagyň geljekki ösüş ugurlary bilen tanyşmak üçin oňyn meýdança bolup hyzmat edýär.

Şu gezekki halkara maslahat we sergi köp sanly gatnaşyjylary özünde jemleýändigini bilen ozalkylardan tapawutlanýar. Halkara foruma dünýäniň 75-e golaý ýurtdan 1 müň 700-den gowrak wekil gatnaşýar. Gatnaşyjylaryň giň wekilçilikli düzümi abadan we durnukly osýan ýurt hökmünde giňden tanalýan Türkmenistan bilen ýangyç-ener-

getika toplumynda hyzmatdaşlyk etmäge gyzyklanma bildirýänleriň ýylyň-ýylyna artýandygyny görkezýär. Olaryň birnäçesi halkara foruma sanly ulgam arkaly goşuldylar. Sergi meýdançasyna dünýäniň ýangyç-energetika bazarynyň esasy gatnaşyjylary

bolan iri kompaniýalaryň 130-dan gowragy diwarlyklaryny ýaýbaňlandyrdy. Bu ýerde önümleri hem-de uglewodorod çig malyny gözläp tapmak, çykarmak, ihermek we saklamak ulgamyny üpjün etmek, çuň burawlamak, ozalky hereket edýän turba geçirijileri dowrebaplaşdyrmak, olaryň tazelelerini gurmak, nebiti we gazy gaýtadan işlemek boýunça kuwwatlyklary artdyrmak, guýularyň önüm berijiligi köpeltmek babatda

hyzmatlaryň giň gerimi görkezilýär. Deňizde uglewodorod ýataklaryny we Hazarda taslamalary durmuşa geçirmek üçin zerur bolan kenarýaka düzümleri kemala getirmek baradaky meselelere aýratyn üns berilýär. Sergide energiýanyň gaýtadan dikeldilýän çeşme-

lerine, kärhanalarda ekologik howpsuzlygy ýokarlandyrmak ulgamynda degişli geljeği ulý işläp taýýarlamalara hem-de ekologiya ugry boýunça täzeçiliklere ulý orun berildi. Günün ikinji ýarymynda öz işine başlan «Türkmenistanyň nebiti we gazy – 2026» atly halkara maslahatda energetika bazarynyň ösüşindäki ählumumy ýagdaýlara we hyzmatdaşlygynyň geljeği, daşary ýurt maýa goýumlaryny çekmek arkaly, şol sanda Hazar deň-

ziniň türkmen bölegini öleşdirmek boýunça ozaldan bar bolan nebit we gaz kanlirini işläp taýýarlamak, tazelirinde buraw işini işjeňleşdirmek ýaly möhüm meselelere guraldy.

«Energiya. Hyzmatdaşlyk. Ösüş» şygary astynda geýýan halkara maslahatyň «Türkmenistanyň energetika strategiýasy: sebata arabaglanyşyk we halkara hyzmatdaşlygy» atly plenar mejlisinde tebigy gazyň ägirt uly gorlaryna eýe bolan Türkmenistanyň energetika howpsuzlygyny üpjün etmede we energiya serişdeleriniň eksportyny diwersifikasiýalaşdyrmakda eýeleýän orny aýratyn nygtaldy. Çykýş edenler ýurdumyzyň alyp barylýan oňyn Bitaraplyk syýasatynyň we energetika strategiýasynyň sebitde energetika serişdeleriniň durnukly üpjünçiligini gazanmakda, özara bähbitli işewürlük gatnaşyklaryny ýola goýmakda ulý ähmiýete eýedigini bellediler.

Halkara maslahatyň «Dünýä energetikasynyň geljeği: taslamalar, tehnologiýalar we ösüş» atly plenar mejlisinde dünýäniň energetika pudagyynyň häzirkki ýagdaýyna seljermeler berlip, uýtgeýän geosyýasy şertlerde hyzmatdaşlyk üçin açylýan täze mümkinçiliklere üns çekildi. ■2

Parižde awtoulag sergisi geçirildi
Fransiýanyň paýtagty Parižde 12 – 19-njy oktyabr aralygynda 91-nji halkara awtoulag sergisi geçirildi. 4

Haýsy ýurtda nähili süýjülik meşhur
Ýyggy-ýyggydan syýahat etmegiň we dürli yurtlara aýlanmagyň iň gowy tarapy şol ýurduň özboluşly tagamlaryny dadyp görmektir. 5

265-nji «El Klasiko»
Yekşenbeden düşenbä geçilýän gije «Barselona» bilen «Real Madridiň» arasynda «El Klasiko» duşuşygy bolar. 7

UEFA Çempionlar Ligasynda 3-nji duşuşyklar geçirildi
3-nji tapgyrda-da golsuz duşuşyk bolman, 18 oýunda 74 gol hasaba alyndy. 8

Pagta ýygymy möwsümi guramaçylykly geçirilýär

Başlangyjy 1-nji sahypada.

Soňra Mary welaýatynyň häkimi B.Orazgylyjow welaýatda dowam edýän möwsümleýin oba hojalyk işleriniň barşy barada hasabat berdi.

Bellenilişi ýaly, häzirkî wagtda welaýatda pagta ýygymynyň depginini güýçlendirmek, pagta hasylyny ýitgisiz ýygnap almak, ýygňalan hasyly kabul ediş harmanhanalarynda, pagta arassalaýjy kärhanalarda bökdänçsiz kabul etmek boýunça degişli işler geçirilýär. Şunuň bilen birlikde, welaýatda bugdaý ekisini talabalaýyk geçirmek üçin zerur çäreler görüp, ekişde oba hojalyk tehnikalary dolý güýjünde işledilýär. Ekiş geçirilen meýdanlarda gögeriş we ösüş suwuny tutmak işleri alnyp barylýar. Welaýatyň gant şugundyry ekilen meýdanlarynda hatarara bejergi, mineral dökünler bilen ýymtendirmek hem-de ösüş suwuny tutmak işleri ýerine ýetirilýär.

Mundan başga-da, häkim welaýatda Türkmen alabaýynyň baýramyny guramaçylykly geçirmek boýunça görülyän taýýarlyk işleri hem-de Oba milli maksatnamasyna laýyklykda, şu ýyl açylyp ulanmaga berilmegi göz öňünde tutulýan desgalardaky gurluşyk işleriniň ýagdaýy barada hasabat berdi.

Döwlet Baştutanymyz hasabaty diňläp, häzirkî wagtda welaýatyň ekerançylyk meýdanlarynda dowam edýän möwsümleýin işleriň, hususan-da, pagta ýygymynyň we bugdaý ekisiniň ýokary hilli we agrotehnikä möhletlerde ýerine ýetirilmeginiň zerur talap bolup durýandygyny belledi we häkime birnäçe anyk tabşyryklary berdi.

Şeýle hem hormatly Prezidentimiz Oba milli maksatnamasyna laýyklykda, welaýatda şu ýyl

üçin meýilleşdirilen işleriň ýokary hilli hem-de öz wagtynda ýerine ýetirilmegini gözegçilikde saklamagy tabşyrdy.

Soňra Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary T.Atahallyýew ýurdumyzyň oba hojalygynda dowam edýän möwsümleýin işleriň barşy barada hasabat berdi.

Bellenilişi ýaly, şu günler ekerançylyk meýdanlarynda ýetişdirilen pagta hasylyny ýitgisiz ýygnap almak, ýygňalan hasyly kabul ediş harmanhanalarynda we pagta arassalaýjy kärhanalarda bökdänçsiz kabul etmek boýunça degişli işler alnyp barylýar. Bu işlerde ulanylýan oba hojalyk tehnikalarynyň we awtoulaglaryň netijeli işledilmegi üçin zerur çäreler görülyär.

Şunuň bilen birlikde, bugdaý ekisiniň agrotehnikä möhletlerde geçirmek, ekiş geçirilen meýdanlarda gögeriş suwuny tutmak, gögeriş alnan meýdanlarda ideg etmek boýunça işler dowam edýär.

Bu işler bilen bir hatarda, Daşoguz hem-de Lebap welaýatlarynda ýetişdirilen şaly hasylyny ýygnap almak işleri alnyp barylýar. Mary welaýatynda bolsa gant şugundyry ekilen meýdanlarda ideg etmek işleri soňky tapgyrda dowam edip, ýetişdirilen hasyly ýygnap almaga taýýarlyk görülyär.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, oba hojalyk pudagynyň milli ykdysadyýetimizdäki möhüm ornuna ünsi çekdi we şunuň bilen baglylykda, wise-premyere ýurdumyzyň ekerançylyk meýdanlarynda ýaýbaňlandyrylan möwsümleýin agrotehnikä çäreleriň ýokary hilli geçirilmegini gözegçilikde saklamagy tabşyrdy.

Halkara söwda hyzmatdaşlygynda täze mümkinçilikler

Berkarar döwletiň täze eýjämynyň Galkynyşy döwründe Türkmenistan dünýä döwletleri bilen özara bähbitli söwda-ykdysady gatnaşyklary ösdürmäge, halkara hyzmatdaşlygyny giňeltmäge hem-de milli ykdysadyýetimizniň eksport kuwwatyny ýokartlandyrmaga aýratyn ähmiýet berýär. Bu ugurda abraýly halkara sergilerde gatnaşmak ýurdumyzyň ykdysady mümkinçiliklerini, önümçilik kuwwatyny we maýa goýum babatdaky özüne çekijiligini dünýä jemgyýetçiligine tanşdyrmagyň möhüm serişdeleriniň biri bolup durýar. Hytaý Halk Respublikasynyň Şanhaý şäherinde geçiriljek «Hytaý halkara import EXPO» sergisine Türkmenistanyň milli pawilýony bilen gatnaşmagy hem bu ugurda möhüm ähmiýete eýedir.

Häzirkî döwürde dünýä ykdysadyýetinde halkara söwda gatnaşyklarynyň ösdürilmegi, täze bazarlaryň özleşdirilmegi, önüm öndürijileri bilen sarp ediljileriň arasynda ygtybarly hyzmatdaşlygynyň ýola goşulmagy möhüm wezipeleriň hatarynda durýar. Şunda halkara sergiler we ykdysady forumlar döwletleriň, iri kompaniýalaryň, telekeçileriň hem-de maýa goýujylaryň arasynda netijeli gatnaşyklary ýola goýmak üçin amatly şertleri döredýär.

Hytaý Halk Respublikasynyň Şanhaý şäherinde geçirilýän Hytaý halkara import sergisi – «China International Import Expo (CIIE)» dünýäniň dürli ýurtlarynyň önümlerini, hyzmatlaryny

ny we ykdysady mümkinçiliklerini tanşdyrýan iri halkara çäreleriň biridir. Bu serginiň esasy aýratynlygy daşary ýurt öndürijilerine Hytaýyň giň sarp ediş bazaryna çykmak, täze işewür hyzmatdaşlary tapmak we halkara söwda gatnaşyklaryny ösdürmek üçin mümkinçilik döretmegidir.

Türkmenistanyň bu abraýly sergä milli pawilýony bilen gatnaşmagy ýurdumyzyň dünýä ykdysady giňişligindäki ornuny pugtalandyrmak, milli önümlerimiziň halkara bazarlarda tanalmagyny gazanmak hem-de daşary ýurtly hyzmatdaşlar bilen işewür gatnaşyklary giňeltmek babatda ähmiýetli başlangyçdyr.

Şanhaý şäherindäki Milli sergi we maslahatlar merkezinde 5-10-njy noýabrda Hytaý halkara import sergisi dokuzynjy gezek geçiriler. Guramaçylaryň maglumatlaryna görä, bu ýylky sergä 162 ýurtdan, sebitden we halkara guramadan gatnaşujylaryň gatnaşmagyna garaşylýar. Serginiň meýdany 440 müň inedördül metrden geçýär. Türkmenistanyň milli pawilýonyny guramak boýunça taýýarlyk işleri hem alnyp barylýar.

Häzirkî zaman dünýä ykdysadyýetinde üstünlik gazanmagyň möhüm şertleriniň biri halkara hyzmatdaşlyga işjeň gatnaşmaktan, täze bazarlary özleşdirmekten we milli önümçiligiň mümkinçiliklerini netijeli peýdalanmaktan ybaratdyr. Türkmenistanyň Hytaý halkara import sergisine milli pawilýony bilen gatnaşmagy hem hut şu maksatlara hyzmat edýär. Bu abraýly çäre ýurdumyzyň eksport kuwwatyny giňeltmek, daşary ýurtly maýa goýujylar bilen gatnaşyklary işjeňleşdirmek, milli önümlerimiziň dünýä bazarlarynda tanalmagyny ýokarlandyrmak we türkmen-hytaý hyzmatdaşlygyny täze many-mazmun bilen baglaşdyrmak üçin möhüm mümkinçilikleri açar.

Nargül ANNAGELDIÝEWA,
Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň mugallymy.

Dünýäniň iň owadan wokzallary

Dünýäniň 7 sany wokzaly hem-de metro stansiyasy «Prix Versailles» baýraklaryna mynasyp boldy. Bu baýraklar 2015-nji ýyldan bäri ÝUNESKO tarapyndan dürli ugurlardaky binagärlik desgalaryna berilýär. Ýenijilere baýrak gowşurmak dabarasy hal-

laryn guranynyň Parizdäki merkezinde geçirildi. Baýrak berlende, binagärlik dizaýny, täzeçilik, şäheriň binagärlik aýratynlyklary bilen sazlaşyk, ýolagçylara hödürleýän ýeňillik we daşky gurşaw ýaly ugurlara baha berlipdir.

Halkara emin agzalary tarapyndan saýlanan wokzallaryň ählişi deň derejedäki baýrak bilen saýlanýar. Bu wokzallaryň üçüsine dekabryň aýynda geçiriljek dabarda aýratynlykda dürli ugurlarda baýraklar gowşurylar.

Sanawdaky ünsi özüne çekýän ýerleriň biri Italiýanyň Napoli şäherindäki Monte Sant'Angelo metro bekeditir. Geçen ýyl açylan stansiýanyň taslamasyny meşhur binagär Aniş Kapur taýýarlady. Taslama taýýarlananda, italýan ýazujysy Dante Alegýeriniň eserinden ilham alnypdyr. Ýeriň 48 metr astyndaky bekediň goýy reňkli diwarlary we adaty bolmadyk şekilli Wezuwiz wulkanyny, gowagy we antik Kum siwillyasy rowaýatyny ýada salýar.

Italiýanyň paýtagty Rimdäki Kolizeý metro

bekedi taryhy äheňdäki bezegi bilen sanawa giripdir. Ýerasty bekediň ýörite açyk goýlan ýerinden taryhy Kolizeý arenasy görünüň.

Saud Arabystany Patşalygynyň Er-Riğad şäherinden iki beket sanawa giripdir. Şäheriň Günbatar wokzaly ýurduň çöllük tebigaty bilen sazlaşykly edilip gurlupdyr. Binanyň alaflary ýada salýan giň üçegi hem-de owadan saýawantlary bar.

Sanawa giren Awstraliýanyň Melbourne şäherindäki «Town Hall Station» bekedi ýeriň astyndaky giň we kaşaň ýolagçy zaly bilen tapawutlanýar.

Fransiýanyň Lion şäherindäki Par-Djo wokzaly hem dünýäniň iň owadan bekeleriniň sanawyna girizilipdir. Ýewropanyň iň köp adamly wokzallarynyň biri bolan Par-

Djonyň meýdaný artýan ýolagçylaryň islegini kanagatlandyrmak üçin iki esse giňeldilipdir.

Sanawdaky ABŞ-nyň Los-Anjeles şäherindäki «LAX/Metro Transit Center» bekediňiň heýkeli ýada salýan üçegi howa akymyny geçip, binanyň içini salkyn saklamaga ýardam edýär. Üçekde ýerleşdirilen Gün panelleri bolsa, sarp edilýän elektrik energiýasynyň ýarýsyny üpjün edýär.

Arzuw SAPAROW,

Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyby.

«Türkmenistanyň nebiti we gazy – 2026» halkara forumy

Başlangyjy 1-nji sahypada.

Häzirkî tehnologiýalaryň we ylmyň ösen döwründe nebit çig malynyň, nebit önümleriniň sarp edilişi barha artýar. Şunuň bilen baglylykda, ýurdumyzda nebitgaz pudagyny diwersifikasiýalaşdyrmak, içerki we daşarky bazarlarda isleg bildirilýän, ýokary goşmaça bahaly dürti görnüşli nebit we gazhimiýa önümlerini öndürýän, nebiti, tebigy gazy gaýtadan işleýän täze önümçilikleri döretmek boýunça ulý işler amala aşyrylýar.

Soňra halkara forum panel maslahatlary bilen dowam etdi. «Sebitleýin energetika we infrastruktura baglanyşygy: eksport ugurlaryny we uzak möhletleýin bazarlary ösdürmek» atly mejlisde maýa goýumlary hem-de innowasiýalary çekmek ara alnyp maslahatlaşylan esasy meseleleriň biri boldy. Öňdebarýuj kompaniýalaryň wekilleri hem-de bilermenler Türkmenistanyň energetika we nebit-himiýa pudaklaryny döwrebaplaşdyrmagyň mümkinçilikleri barada pikir alyşdylar. Bellenilişi ýaly, häzirkî wagtda ýurdumyzda ýokary tehnologiýaly önümçilikleri ösdürmäge ulý üns berilýär. Şunuň bilen baglylykda, mineral dökünleriň, polimerleriň we beýlekî himiýa önümleriniň önümçiligi bilen baglanyşykly taslamalaryň ähmiýeti nygtaldy.

«Türkmenistanda halkara energetika hyzmatdaşlygynyň ösüşi» atly mejlisde çykyş edenler Türkmenistan bilen hyzmatdaşlykda ýerine ýetirilýan taslamalar we olaryň innowasion hem-de ekologiýa aýratynlyklary barada durup geçdiler. Türkmenistan sanly tehnologiýalar, häzirkî zaman enjamlary hem-de programma üpjünçiligi arkaly nebiti we tebigy gazy gaýtadan işleýän, geljekde ulý mümkinçilikleri bolan senagat, şol sanda Hazar deňziniň türkmen böleginiň deňiz toplumlaryny hem-de iri «Galkynyş» gaz kânini özleşdirmegi işjeňleşdirýän döwrebap

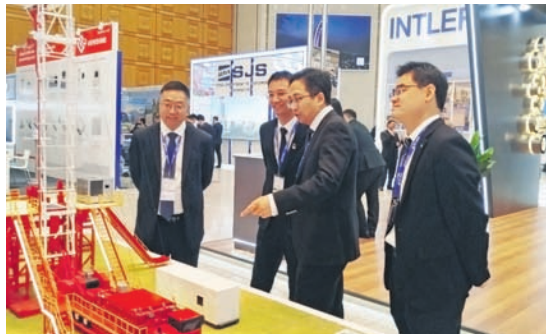

durmuşja geçirilýär. Ekologik kadalaryň berjaý edilmegine aýratyn ähmiýet berilýän senagat desgalarynyň ulanmaga berilmegi munuň aýdyň güwäsidadir.

«Türkmenistanyň gaz pudagynyň ösüşi: maýa goýumlar, infrastruktura we geljekki ösüş mümkinçilikleri» atly mejlisde pes uglerodly energiýa elýeterlilik, Türkmenistanyň tebigy gazynyň eksportynyň geljegi, «Türkmenistanyň nebitgaz senagatyny ösdürmegiň 2030-njy ýylda çenli döwür üçin Maksatnamasynyň» çäklerinde alnyp barylýan işler ýaly, ýurdumyz üçin möhüm meselelere aýratyn ähmiýet berildi. Şeýle hem tehnologiýalaryň özgerýän we howanyň üýtgeýän şertlerinde energetika pudagyny durnukly ösdürmegiň, daşky gurşawa ýaramaz täsirleri azaltmakda amaly çözümleri işläp taýýar-

lamagyň hem-de öňdebarýuj tejribeleri alyşmagyň möhüm meseleleri ara alnyp maslahatlaşyldy.

Halkara maslahatyň ikinji gününde «Hazar deňziniň türkmen böleginde maýa goýum we ösüş mümkinçilikleri», «Tebigy gazyň ýokary goşmaça gymmatlyga eýe bolan önümlere öwürilmegi, gazhimiýa senagatynyň ösüşi we senagat gymmatlygyny artdyrmak» hem-de «Energetikanyň geljegi üçin hünärmenleri taýýarlamak, tehnologiýalar, sanly özgermeler we emeli

aň mümkinçiliklerinden peýdalanmak» atly mejlisler, şeýle hem utgaşykly görnüşde Nebit inženerleri jemgyýetiniň (SPE) ýolbaşçylarynyň «tegelek stol» duşuşygy geçirildi. Şeýle-de, ýurdumyzyň degişli düzümleriniň we daşary ýurtlaryň kompaniýalarynyň arasynda hyzmatdaşlyk resminamalaryna gol çekildi.

Halkara maslahatyň üçünjü gününde, şu gün metan zyňyndylaryny azaltmak, energiýa netijeliligi we energetikanyň durnukly ösüş ugurlaryna aýratyn üns çekiler. Şeýle hem «Türkmenistan – Malaýziýa: energetika boýunça hyzmatdaşlyk» atly «tegelek stol» duşuşygynyň geçirilmegi meýilleşdirilýär. Köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleriniň gatnaşmagynda geçiriljek metbugat maslahatynda halkara maslahatyň we serginiň jemlerine giňişleýin garalar.

Hormatly Prezidentimiziň kitaby azerbaýjan dilinde neşir edildi

Başlangyjy 1-nji sahypada.

Dünýäde Birleşen Milletler Guramasynyň Baştutanlygynyň tarapyndan hemişelik Bitaraplyk derejesi üç gezek ukar edilen ýeke-täk döwlet hökmünde Türkmenistan halkara giňişlikde bütün

adamzadyň bagtyýarlygynyň bähbidine döredijilikli başlangyçlary bilen çykyş edýär. Ýurdumyzyň Bitaraplyk syýasatynyň maksatlary we üstünlikleri hormatly Prezidentimiziň bu ajaýyp kitabynda giňişleýin beýan edilýär. Indi bular barada azerbaýjanly okyjylar hem ös dillerinde tanşyp bilerler.

Türkmen alabaýy – wepalylygynyň we edermenligiň nyşany

Başlangyjy 1-nji sahypada.

Türkmen alabaýy – taryhyň uzak menzillerinden biziň günlerimize gelip ýeten, halkymyzyň durmuş ýörelgeleri bilen aýrylmaz baglanyşykly gadymy it tohumlarynyň biridir. Ol türkmeniň giň şäharlarynda, dag eteklerinde, öri meýdanlarynda kemala gelip, tebigatyň çylşyrymly şertlerine uýgunlaşan çydamlylygy, güýç-kuwwaty, duýgurlygy we egesine wepalylygy bilen tapawutlanýar. Türkmen alabaýy diňe bir güýç-kuwwatlyň däl, eýsem, ynamyň, dostlugyň we wepalylygynyň hem janly keşbidir.

Türkmen alabaýynyň baýramynyň döwlet derejesinde bellemilmegi milli mirasymyzy gorap saklamak, ony ylmy esassa öwürmek, arassa ganly alabaý tohumyny ösdürip ýetşdirmek we dünýäde giňden tanatmak babatda möhüm ähmiýete eýedir. Hormatly Prezidentimiziň degişli Permanyňa laýyklykda, Türkmen alabaýynyň baýramy her ýylyň oktýabr aýynyň soňky ýekşenbesinde bellemilýär.

Her bir halkyň milli häsiýetini açyp görkezýän gymmatlyklary bolýar. Türkmen halkynyň durmuşynda ahalteke bedewi gözelligiň, ýyndamlıgynyň we asylylygynyň nyşany hökmünde sarpalanýan bolsa, türkmen alabaýy mertligiň, edermenligiň we wepalylygynyň nusgasy hökmünde aýratyn gadyr-gymmata eýedir.

Alabaýyň giň döşli, berk bedenli hem-de haýbatly keşbi onuň tebigy güýjüni alamatlandyryýar. Emma bu ajaýyp tohumyň hakyky gymmaty diňe

daşky keşbinde däl, eýsem, onuň häsiýetindäki wepalylykda, duýgurlykda we goragçylyk ukýbynda jemiňgär. Türkmen alabaýyny ösdürip ýetşdirmek bilen bagly döpler halkymyzyň baý tejribesiniň möhüm bölegidir. Asyrlaryň dowamynda alabaýlaryň tohum aýratynlyklaryny saklamak, olaryň tebi-

gy häsiýetlerini ösdürmek we nesilden-nesle geçirmek boýunça özboluşly tejribe toplanypdyr. Häzirkî döwürde bu ugurdaky döpler ilmy esassa öwürmek, tohumçylyk işini kämilleşdirmek, weterinariýa hyzmatlaryny ösdürmek we halkara tejribeleri özleşdirmek aýratyn ähmiýete eýe bolýar.

Halkara «Türkmen alabaý itleri» assosiasiýasynyň alyp barýan işleri hem milli işynaslyk döplerini ösdürmek we türkmen alabaýyny dünýäde tanatmak bilen baglanyşyklydyr. Türkmen alabaýynyň baýramy mynasypbetli geçirilýän «Ýulyň

türkmen edermen alabaýy» atly halkara bäsleşigi bu ugurdaky möhüm çäreleriň biridir.

Türkmen alabaýynyň keşbi halkymyzyň çeper döredijiliginde hem mynasyp ornuny tapýar. Suratkeşleriň eserlerinde, heýkeltarashlyk sungatynda, edebiýatda we beýlekî döredijilik ugurlarynda alabaýyň gaýduwsyzlygy, gözelligi hem-de wepalylygy çeper beýan edilýär. Türkmen alabaýyna bagyşlanan döredijilik eserleri halkymyzyň bu milli gymmatlyga bolan çäksiz söýgüsiniň aýdyň beýanydyr. Bu baýram bize mähňüýlyklaryň dowamynda halkymyzyň durmuşynda aýratyn orun eýelän alabaýyň diňe bir geçimşi mirasy bolman, eýsem, şu günümiziň buýsanjy we geljekki nesillere ýetirmeli gymmatly baglygymyzdugynyň ýatladýar. Türkmen alabaýyny gorap saklamak, onuň arassa tohumyny ösdürmek, milli işynaslyk döplerini kämilleşdirmek we dünýäde giňden tanatmak umumymilli ähmiýetli asylyş ıadır.

Asyrlar aýsa-da, türkmen alabaýynyň egesine bolan wepasy, mertligi we gaýduwsyzlygy baradaky düşüňjeler halkymyzyň bilgynda ýasaýar. Çünki alabaý – türkmeniň öý-ojagynyň goragçysy, ynsan bilen tebigatyň arasyndaky wepaly dostlugyň nyşany, milli ruhuň janly keşbidir.

Şabibi HALBAÝEWA,

Türkmenistanyň Inžener-tehniki we ulag kommunikasiýalary institutynyň mugallymy.

ZAMAN TÜRKMENISTAN	
ESASLANDYRYJYSY – «ZAMAN–TÜRKMENISTAN» HOJALYK JEMGYÝETI	
Oktýabr aýynyň 23-i, 2026 Gazetiň möçberi 8 sahypa. A-119727	Belgijsi: 43/1713 Tiraýy: 10340 Bahasy: 4,50 manat
BAŞ REDAKTOR: MYRATDURDY GARJANOW JOGAPKAR KÄTIP: AMANMYRAT BAÝMYRADOW	
BIZIŇ SALGYMYZ: Agsatbat şäheri, 1908 (Gündogar) köçesi, 10-A jayy. Tel/faks: 28-14-05, 28-14-36 web sahpa: www.zamanturkmenistan.com.tm e-poçta: info.zamanturkmenistan@gmail.com, zamanturkmenistan@sanly.tm	
BELLIK: Redaksiýamıza gelen hatlar yzyna gaýtarylmayar. Gazetimizde ýerleşdirilen mahabatlardaky ýazgylaryň mazmunyna mahabat beriji jogapkärdir. Gazet Türkmen döwlet neşriyat gullugynyň Metbugat merkezinde ofset usulunda çap edilidi. Çap edilşiniň hiline Metbugat mekezi jogap berýär. Telefoný: 399536.	
Abuna ýazmak isleýänler üçin gazetini indeksi: 69477	
Gazetiň PDF nusgasyny QR kod arkaly elektron görnüşde okap bilersiňiz!	

Dostlukly gatnaşyklar – ösüşiň binýady

Ýakynda hormatly Prezidentimiz Aziýada hyzmatdaşlygy we ynanysmagy berkitmegiň çäreleri Geňeşiniň nobatdaky sammitine gatnaşmak üçin Azerbaýjan Respublikasyna iş saparyny amala aşyrdy. Türkmen wekiliýetiniň bu ýokary derejeli foruma gatnaşmagy sebittir we halkara gün tertibiniň möhüm meselelerini ara alyp maslahatlaşmakda ýurdumyzyň köptaraply dialog ýörelgelerine ýygtsyz ygrarlydygynyň subutnamasydyr.

Aziýada hyzmatdaşlygy we ynanysmagy berkitmegiň çäreleri Geňeşi Aziýa giňişliginde parahatçylygy, durmuklylygy we hyzmatdaşlygy pugtalandyrmaga gönükdirilen ýokary wekilçilikli hem-de abraýly döwletara forumdyr. Geňeş syýasy, ykdysady, ekologiýa,

meýdança ynanysylyk gatnaşyklaryň netijeli guraly hökmünde garaýar hem-de Ýewraziýa giňişliginde özara hormat goýmak şygdaýyny pugtalandyrmakda deňiňgäniň çemeleşmeleri işläp taýýarlamaga işjeň ýardam berýär.

Döwlet Baştutanymyz sammitde çykyş edip, Aziýada hyzmatdaşlygy we ynanysmagy berkitmegiň çäreleri Geňeşiniň durmukly ekologiýa ösüşiňiň bähbidine bilelikdäki taslamalary durmuşa geçirmek hem-de netijeli çözümleri ilerletmek üçin ähli mümkinçilikleriniň bardygyna ynam bildirip, ynsanperwer ulgamyň özara hyzmatdaşlygyň aýrylmaz bölegi bolup durýandygyny belledi. Nygtalşy ýaly, Geňeşe gatnaşýjy döwletleriň taryhy baglanyşygy, baý medeni mirasy we köpasyrylyk hoşniýetli goňsuçylyk döpleri özara düşünişmegi hem-de ynanysmagy pugtalandyrmak üçin berk binýat döredýär.

Hormatly Prezidentimiz Türkmenistanyň Aziýada hyzmatdaşlygy we ynanysmagy berkitmegiň çäreleri Geňeşiniň ýaşlar platformalarynyň çäklerinde akademiki alymlaryň giňeldilmegini, hyzmatdaşlygyň ösdürilmegini doly goldaýandygyny aýtdy we şunuň bilen baglylykda, parahatçylykly dialog medeniýetiniň gaýtadan dikeltmek işine ösüp gelýän nesliň çekmegiň guraly hökmünde ýaşlar diplomatiýasyny düýpli ösdürmegiň zerurdygyny nygtady.

Şeýlelikde, Türkmenistan Aziýada hyzmatdaşlygy we ynanysmagy berkitmegiň çäreleri Geňeşiniň sammitiniň çäklerinde ulag-logistika hyzmatdaşlygyny diversifikasiýalaşdyrmaga, ekologiýa meseleleriniň çözmäge, şol sanda daşky gurşawy goramaga we suw serişdelerinden netijeli peýdalanmaga, ynsanperwer hyzmatdaşlygy ösdürmäge gönükdirilen başlangyçlary öňe sürdi. Hormatly Prezidentimiz beýan eden teklipleri Türkmenistanyň Durmukly ösüş maksatlaryna ýetmek we ählumumy abadançylygy üpjün etmek üçin dünýä jemgyýetçiliginiň tagallalarynyň birleşdirmäge çalyşýandygynyň nobatdaky subutnamasy boldy.

Arslan ÇARYÝEW,

Türkmenistanyň Telekomunikasiýasy we informatika institutynyň uly mugallymy.

Halkara hyzmatdaşlygyň möhüm ugry

Aşgabat şäherinde geçirilýän «Türkmenistanyň nebiti we gazy – 2026» (OGT – 2026) atly 31-nji halkara maslahaty we sergisi ýurdumyzyň energetika pudagyňyň ösüşinde hem-de halkara hyzmatdaşlygynyň geriminiň giňeldilmeginde möhüm waka bolup durýar. Bu abraýly çäre ýurdumyzyň baý tebigy serişdeleriniň netijeli peýdalanmak, nebitgaz senagatyna döwrebap tehnologiýalary ornaşdyrmak, daşary ýurt maýa goýumlaryny çekmek we energetika howpsuzlygyny pugtalandyrmak babatda alyp barylýan işleriň halkara derejesindäki ähmiýetini ýene-de bir gezek aýdýň görkezdi.

«Türkmenistanyň nebiti we gazy» atly halkara maslahatyň we serginiň her ýyl geçirilmege ýurdumyzyň energetika diplomatiýasynyň üstünlikli durmuşa geçirilişdigiňiň aýdyň subutnamasydyr. Bu halkara forum nebit-gaz pudagynda gazanylyan üstünlikleri dünýä jemgyýetçiligine ýetirmek, öňdebaryjy tejribeleri alyşmak, täze hyzmatdaşlyk gatnaşyklarynyň ýola goýmak hem-de geljegi uly taslamalary ara alyp maslahatlaşmak üçin möhüm meýdança bolup hyzmat edýär.

Türkmenistan ägirt uly tebigy gaz gorlaryna eýe bolan döwletleriň biri hökmünde dünýäniň energetika howpsuzlygyny üpjün etmelde möhüm orun eýeleýär. Ýurdumyza tebigy gazyň cykarylyşyny artdyrmak, ony gaýtadan işlemegi, eksport ugurlaryny diversifikasiýalaşdyrmak we täze halkara energetika taslamalaryny durmuşa geçirmek boýunça maksatnamalaýyn işler alyp barylýar. Bu ugurda «Galkynys» gaz kámininiň tapgyrlarynyň öleşdirilmegi, Türkmenistan – Owganystan – Pakistan – Hindistan gaz geçirijisiniň taslamasy, şeýle hem hereket edýän halkara gaz geçirijileriň strategik ähmiýete eýedir. Ýurdumyza nebitgaz pudagyňyň dife çig mal öndür-

Häzirki döwürde dünýä energetika ulgamynda ekologik howpsuzlyk, energiýa serişdelerinden tygşylyp peýdalanmak we daşky gurşawa ýetirilýän täsiri azaltmak meseleleri aýratyn ähmiýete eýe bolýar. Türkmenistan hem bu ugurda halkara hyzmatdaşlyga uly ähmiýet berýär. Nebitgaz önümligine ekologik talaplaryň berjaý edilmegi, metan zyňyndylarynyň azaldylmagy, energiýa tygşytlawjy tehnologiýalaryny ulanlymagy we gaýtadan dikeldilýän energiýa çeşmeleriniň mümkinçilikleriniň öwrenilmegi durmukly ösüşiň möhüm şertleridir.

Güljeren GURBANMÄMMEDOWA,

Türkmenistanyň Inžener-tehniki we ulag kommunikasiýalary institutynyň mugallymy.

HALKARA EKOLOGIÝA HYZMATDAŞLYGY GIŇEÝÄR

Häzirki wagtda daşky gurşawy goramak, biologik dürliügi saklamak, tebigy baýlyklardan rejeli peýdalanmak we ekologik howpsuzlygy üpjün etmek dünýä jemgyýetçiliginiň öňünde duran möhüm wezipeleriň hatarynda durýar. Howanyň üýtgemegi, çölleşmek, yerleriň zaýalanmagy, suw serişdeleriniň azalmagy we tebigy ekoulgamlaryň bozulmagy ýaly meseleler döwletleriň arasynda giň gerimli hyzmatdaşlygyň ýola goýulmagyny talap edýär. Şunuň bilen baglylykda, dünýäniň tebigy mirasyny gorap saklamaga gönükdirilen halkara başlangyçlaryň ähmiýeti barha ýokarlanýar.

16-njy oktyabrda Ermenistan Respublikasynyň Ýerewan şäherinde Birleşen Milletler Guramasynyň Biologik dürliügi hakyndaky konwensiýasyna gatnaşýjy taraplaryň 17-nji maslahatynyň (COP17) çäklerinde geçirilen Liderler sammitine hormatly Prezidentimiz hyzmatdaşlygyň halkara ekologik hyzmatdaşlygyna işjeň gatnaşýandygyny görkezýän möhüm wakalaryň biri boldy.

Bu ýokary derejeli duşuşyk biologik dürliügi gorap saklamak, tebigy ekoulgamlary dikeltmek, daşky gurşawa abanýan howplaryň önüni almak we kabul edilen halkara borçnamalaryny amaly işler arkaly durmuşa geçirmek meselelerini ara alyp maslahatlaşmak üçin möhüm meýdança döwürdi.

Hormatly Prezidentimiz sammitde eden çykyşynda Türkmenistanyň biologik dürliügi goramak boýunça halkara tagallalary yzygiderli goldaýandygyny nygtady. Döwlet Baştutanymyz biologik dürliügiň azalmagy, howanyň üýtgemegi, çölleşmek we yerleriň zaýalanmagy ýaly meseleleriň özara berk baglanyşyklydygyny, olaryň döwletleriň ekologik howpsuzlygyna we durmukly ösüşine gönüden-göni täsir edýändigini belledi.

Bu meseleler häzirki döwürde aýratyn ähmiýete eýedir. Çünki tebigat adamsat ýaşasynyň, ykdysady ösüşiň, azyk howpsuzlygynyň we jemgyýetçilik abadançylygynyň esasy çesmesidir. Biologik dürliügiň goralmagy diňe bir haýwanat

we ösümlik dünýäsiniň görnüşlerini saklamak bilen çäklenmän, eýsem, tebigy deňagramlylygy üpjün etmäge, suw we ýer serişdelerini goramaga, ekoulgamlaryň durmuklylygyny ýokarlandyrmaga hem hyzmat edýär.

Türkmenistan özboluşly tebigy şertleri, baý haýwanat we ösümlik dünýäsi bilen tapawutlanýar. Garagum sährası, Köpeldagyny we Köýtendagyny dag ulgamlary, Hazar deňiziniň kenarýaka sebitleri ýurdumyzyň tebigy mirasynyň möhüm böleklerini emele getirýär. Bu ýerlerde duş gelýän seýrek

we ýitip gitmek howpy abanýan görnüşleri gorap saklamak, olaryň ýaşasýz gurşawyny dikeltmek hem-de tebigy ekoulgamlaryň durmuklylygyny üpjün etmek uly ähmiýete eýedir.

Hormatly Prezidentimiz Liderler sammitinde Türkmenistanyň biologik dürliügi goramak babatdaky ileri tutulýan ugurlaryny beýan etdi. Olaryň hatarynda aýratyn goralýan tebigy ýerleriň milli ulgamyň kämilleşdirmek, ekologik gözgeçligi ösdürmek, seýrek duş gelýän haýwanlaryň we ösümlikleriň goragyny güýçlendirmek möhüm orun eýeleýär. Bu ugurda Türkmenistanyň biologik dürliüginde gorap saklamak boýunça 2026 – 2035-nji ýyllar üçin Milli strategiýasynyň we Hereketler meýdanasynyň ähmiýeti uludyr.

Hormatly Prezidentimiz sammitde Birleşen Milletler Guramasy we onuň ýöriteleşdirilen edaralary bilen hyzmatdaşlygyny

SANLY EÝÝAMDA TÄZE GÖZÝETIMLER

Dünýä jemgyýetçiliginiň ösüşinde sanly tehnologiýalaryň, aýratyn-da emeli aňyň eýeleýän orný barha ýokarlanýar. Ylmy-tehniki ösüşiň täze mümkinçilikleri diňe bir ykdysadyýetde, senagatda, bilimde we saglygy goragyşda däl, eýsem, halkara gatnaşyklarda hem düýpli özgertmeleri amala asyrylmagyna şert döredýär. Şeýle şertlerde innovation tehnologiýalaryň adamzadyň parahatçylykly ösüşine, döwletleriň arasyndaky ynanysmagyň pugtalandyrylmagyna we özara bilimsel hyzmatdaşlygynyň giňeldilmeginde hyzmat etmegini üpjün etmek möhüm wezipeleriň birine döwürliýär.

15-nji oktyabrda Azerbaýjan Respublikasynyň Baku şäherinde geçirilen Aziýada hyzmatdaşlygy we ynanysmagy berkitmegiň çäreleri Geňeşiniň VII sammitinde hormatly Prezidentimiz öňe süren täze halkara başlangyjy hem hut şu möhüm wezipeleriň çözülmeginde gönükdirilendir. Döwlet Baştutanymyz sammitde eden çykyşynda halkara gatnaşyklarda we diplomatiýada emeli aňy parahatçylykly ulanmak boýunça Halkara kodeksini işläp taýýarlamak baradaky başlangyjy öňe sürdi. Bu teklipl ýurdumyzyň häzirki zaman dünýä ösüşiň esasy ugurlaryna oňlanyşykly çemeleşýändigini, tehnologiýa serişdeleriniň hyzmatdaşlygynyň arasynda sazlaşygy üpjün etmäge uly ähmiýet berýändigini aýdýň görkezýär.

Döwlet Baştutanymyzyň Baku sammitinde öňe süren başlangyjy hem bu ugurdaky işleriň mynasyp dowamdyry. Çünki emeli aň dünýä ykdysadyýetiniň ösüşine, döwlet dolandyryşynyň netijeliligini ýokarlandyrylmagyna, maglumatlaryň seljermeline, çyşyrymyly meseleleriň çözülmeginde we diplomatik işiň kämilleşdirilmeginde täze mümkinçilikleri açýar. Şol bir wagtda, bu tehnologiýalary ulanmagyň hukuk, ahlak we howpsuzlyk meseleleri hem aýratyn ähmiýete eýe bolýar.

Emeli aňyň halkara gatnaşyklarda ulanlymagy maglumatlaryň tiz seljermäge, dürli döwletleriň ykdysady we durmuş ösüşine degişli görkezijileri öwrenmäge, halkara gepleşikler netijeliligini ýokarlandyrmaga, şeýle hem dünýäde bolup

geçýän özgertmelere ylmy taýdan baha bermäge ýardam edip biler. Emma şeýle tehnologiýalaryň ulanylyşynda açyklygyň, jogapkärçiliginiň, maglumat howpsuzlygynyň we döwletleriň deňhukuklylygynyň üpjün edilmegi zerurdyr. Sebäbi tehnologiýanyň ösüşi adamzadyň umumy bähbitlerine hyzmat eden ýagdaýynda hakyky gymmata eýe bolýar.

Hormatly Prezidentimiz sammitde eden çykyşynda emeli aňyň we beýleki öňdebaryjy tehnologiýalaryň ykdysadyýeti ös-

dürmek, döwlet dolandyryşynyň netijeliligini ýokarlandyrmak hem-de diplomatik gurallary kämilleşdirmek üçin giň mümkinçilikleri açýandygyny belledi. Şol bir wagtyň özünde olaryň ulanylmagynyň halkara hukuga, ynanysmagyna we ähli döwletleriň bähbitlerine nazara almak ýörelgelerine esaslanýan jogapkärçilikli çemeleşmäni talap edýändigine aýratyn ünsi çekdi.

Bu nukdanyzardan, halkara gatnaşyklarda we diplomatiýada emeli aňy parahatçylykly peýdalanmak boýunça Halkara kodeksini işläp taýýarlamak baradaky teklipl aýratyn ähmiýete eýedir. Şeýle resminamanyň işlenip taýýarlanlymagy emeli aň tehnologiýalarynyň halkara diplomatik işinde ulanmagyň umumy ýörelgelerini kesgitlemäge, döwletleriň arasynda özara ynanysmagy pugtalandyrmaga, maglumatlaryň ygtybarlylygyny üpjün etmäge we sanly tehnologiýalaryň jogapkärli peýdalanlymagy babatda hyzmatdaşlygy ösdürmäge ýardam edip biler.

EDEBIÝAT

Mark Twen: «Okamaýan adamyň okamagy başarmayan adamdan hiç hili tapawudy ýokdur».

NOBELIŇ EDEBIÝAT BOÝUNÇA BAÝRAGYNA MYNASYP BOLDY

Kanadaly şahyr, esseçi, terjimeçi we filolog Enn Karson edebiýat boýunça 2026-njy ýylyň Nobel baýragynyň eýesi boldy. Şwesiýatly Akademiýasy bu çözüldi 8-nji oktyabrda yglan etdi we baýragyň «Nusgawy döpler bilen hem-de döredijilikli gatnaşyk saklap, häzirki zaman edebiýatyna täze formalary döreden batyrgaý we täzeçil çemeleşmeleri üçin» berlendigini mälim etdi.

1950-nji ýylyň 21-nji iýunynda Torontoda dünýä inen Enn Karson Toronto uniwersitetiniň tamamlap, nusgawy edebiýat ugurundan bakalawr we magistr derejelerini aldy hem-de gadymy grek şahyry Sapfonyň döredijiligi boýunça dissertasiýa gorady, şeýle hem Sent-Endriýus uniwersitetinde bilim aldy, soňlugy bilen Kanadanyň we ABŞ-nyň uniwersitetlerinde nusgawy dillerden we edebiýatdan okatdy.

Antik mitologiýasyny we nusgawy edebiýaty häzirki zaman şyýetleri hem-de görnüşleri bilen utgaşdyryp, sygyrýeti, kyssany, essäni we beý-

leki edebi žanrlary arkalyň garşydyrýan ýazyjy Simonidiniň, Sapfonyň, Eshiliň, Sofoklyň we Ýewripidiniň eserlerini terjime etdi hem-de «Gyzylň awtobiografiýasy», «Iş wagtyndan daşary adamlar» we «Yaratmazlyk» ýaly meşhur kitaplary döredti.

Gosgy bilen ýazylan «Gyzylň awtobiografiýasy» romanynda Gerion we Gerak baradaky antik rowaýat täzeçe işlenildi. Netijede, bu eser söýgi baradaky häzirki zaman wakasyna döwürdi. Karson şeýle hem aradan cykan doganyna bagyşlap, suratlar, hatlar we tekstler bilen gutujyk görnüşinde bezelen «Noks» kitabyňy neşir etdi. Şeýle hem

ol okýa islese başyndan, islese ortasyndan erkin okamaga mümkinçilik berýän, 22 sany aýratyn çaklaňja kitapdan ybarat «Floa» atly eserini döredti. Ýazyjynyň iň soňky uly işi bolan «Nädogryr kada» atly kitaby 2024-njy ýylda okyjylara gowuşdy.

Ýazyjy Puşkart, Griffin we T.S.Eliot baýraklary, şahyranas terjimesi üçin PEN baýragy ýaly birnäçe abraýly edebi sylaglaryň eýesi boldy. Ol 2005-nji ýylda Kanada Ordenine mynasyp görüldi. 2020-nji ýylda bolsa edebiýat boýunça Asturiýa şa gyzynyň baýragyny aldy. Häzirki wagtda onuň eserleri dünýäniň köp diline terjime edildi. Şeýlelikde, bu abraýly baýrak onuň köp ýyllyk zähmetine, baý döredijilik ýoluna we nusgawy edebiýata getiren täze eýýamyna berlen ýokary baha boldy.

Serdar EREŞOW,

Türkmenistanyň Telewideniýe, radiogepleşikler we kinematografiýa baradaky döwlet komitetiniň hünär-tehniki okuw mekdebiňiň talyby.

«ÖLI JANLAR» TÄZEDEN JANLANDY

Russiýanyň «Sber» maliýe-tehnologiýa konglomeraty tarapyndan Nikolay Gogolyň meşhur, ýöne tamamlanmadyk «Öli janlar» romanynyň dowamy bolan «Öli janlar. Ikinji tom. Täzeden döreyiş» atly kitap satuwça çykarylýdy. Eseriň doly teksti häzirki zaman «GigaChat» atly dil modeli arkaly döredilip, ol eýýäm internetiň üstü bilen sargyt edilýär, ýakyn günlerde bolsa Moskwaňyň kitap öýünde, beýleki onlaýn söwda platformalarynda, kitap dükanlarynda ýaýradylar.

Bu giň möçberli taslamanyň üstünde taryhçylardan, edebiýatçylardan, dilçilerden we inženerlerden ybarat hünärmenler topary bir ýyldan gowrak wagtyň dowamynda zähmet çekdi. «GigaChat» modeline Gogolyň doly eserler ýygynyndyşy, hatlary, garalamalary we bellik depderçeleri, şeýle hem Aleksandr Puşkiniň, Fyodor Dostoyewskiňiň we Iwan Turgenewiň eserleri okadylýp, olara filosofiki hem-de Injile degişli Yazyglar, naklaşlyk baradaky maglumatlar hem goşuldy. Taýýar bolan tekst söz baýlygy, könelişen

Kitapda «GigaChat» tarapyndan döredilen 21 sany çeper surat hem ýerleşdirilip, olaryň usuly Gogol diriäk «Öli janlaryň» birinji jildini bezän

Aleksandr Aginiň işlerine esaslandy. Taslamanyň esaslandyryşy we çeper ýolbaşçysy ýazyjy Wladislaw Otroşenko, redaktor bolsa Yekaterina Manoiýlo boldy. Taslamanyň awtorlary döredilen teksti Gogolyň hut özüniň yadandygyny, ýöne ýazyjynyň beýan ediş usulyna mümkin boldugyndan laýyklaşdyrylandygyny aýratyn belleýärler.

Ýazyjynyň özi bu eseriň üstünde köp ýyllap işlän hem bolsa, çuňňur döredijilik we ruhy çökgünlige ucrap, 1852-nji ýylyň fewralynda, ölmözinden az wagtyň öň, ikinji jildini saklanyp galan golýazmasynyň tas ählisini ýok edipdi, ondan diňe käbir baplar we bölekler galypdy. 1887-nji ýylda suratkeş Mihail Klodt tarapyndan çekilen «Gogol golýazmalaryny ýakýar» atly surat hem taryhy ýadygärlik hökmünde bellidir.

Näzikjmal AMANNAZAROWA,

Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň mugallymy.

Ýadygärlik dikiler

Meshur britan ýazyjysy, «Yüzükleriň hökümdary» we «Hobbit» eserleriniň awtory Jon R.R.Tolkieniň hatyrysyna Westminster abbattynda ýörite ýadygärlik dikiler. Tolkieniň ýadygärligi abbattyň «Şahyr

laryň burçy» diýlip atlandyrylýan ýerindäki, «Narniýanyň ýylyyazgylary» eseriniň awtory Klaiwv Ljuisniň ýadgärlik ýagzysynyň ýanyna-da oturdylar. Ýadygärligiň açylyş dabarasyny 2027-nji ýylyň ýazynda «Hobbit» powestiniň 90 ýylligyna hem-de «Silmarillion» eseriniň 50 ýylligyna gabat getirmek meýilleşdirilýär. Çester şäherinden suratkeş Stiwen

Brodbenitiň kompaniýasy tarapyndan taýýarlanan taslamanyň esasy bölegini ýazyjynyň öz şahsy nyşany hasap eden we «Rowayfalar agajy» ady bilen beýan eden agaç pannosy düzýär. Boýy 2,5 metre ýetýän bu panno nepis nagyşlar bilen bezelip, abbattyňyň günorta ganatnyndaky daş sütünleriň birine berkidiler.

Ýadygärligi ýasamak üçin Britaniýada ösýän ýörite agaç görnüşleri, şol sanda Oksfordyň botanika bagynda 2014-nji ýylda kesilen agajyň bir bölegi, şeýle hem ýaşy baş mün ýyly barabar dub agaçlary ulanylar. Hünärmenleriň konsepsiýasy tolkinsynaslar, tulanmenler we ýazyjynyň mirasdüşerleri bilen bilelikde maslahatlaşyldy, ony taýýarlamak işleri bolsa Reksendäki «Silverlining Furniture» kompaniýasyna ynanlydy.

Nurgözel GURBANOWA,

Änew şäherindäki 1-nji orta mekdebiň müdiri.

Täze kitaplaryň hödürleýär

Ilälis ýazyjysy Joan Rouling «Harri Potter» älemine degişli iki sany täze kitaby neşir etdirjekdigini habar berdi. Bu eserler «Bloomsbury» neşirýaty tarapyndan 2027-nji ýylyň 23-nji fewralynda okyjylara ýetiriler.

Täze kitaplar professor Minerwa Makgonagall hem-de ekizler Fred we Jorj Wizli ýaly aýratyn gahrymanlara bagyşlanlar. Olar okyjylaryň jadyly dünýäniň şahsyýetleri bilen ýakynadan tanyşdyrýan «Pocket Potters» kitapça tapgyrynyň dowamy bolar.

Her jiltde degişli gahrymanlar baradaky sitalar, saglyklanmalar we wajyp maglumatlar jemlenýän bu kitaplaryň ilki bilen çagalara niýetlenen hem bolsa, olaryň «Harri Potter» älemiňiň uly ýaşly muşdaklary üçin hem uly gyzyklanma döredjekdigini bellemliýär.

Ýazyjy Joan Rouling mundan ozal

Mundan başga-da, dekabryň aýynyň ahyrýnda, Roždestwo baýramy mynasybetti «Harri Potter»-e esaslanyp, HBO tarapyndan düşürilen adybir täze seriýaly ekranlara çykmagyna garaşylýar.

Bahargül MARLYÝEWA,

Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň mugallymy.

ähmiýetine hem aýratyn ünsi çekdi. Hususan-da, YUNESKO bilen tebigy mirasy goramak we ylmy barlaglary ösdürmek boýunça alyp barylýan işleriň ähmiýeti nygtaldy. Şeýle hem döwlet Baştutanymyz halkara ekologik borçnamalaryny ýerine ýetirmek üçin zerur şertleriň döredilmeginiň wajypdygyny belledi. Ösüp barylýan döwletleriň maliýe serişdelerine, döwrebap tehnologiýalara we ylmy-tehniki mümkinçiliklere elýeterliligini giňeltmek biologik dürliügi goramak boýunça ählumumy maksatlara ýetmegiň möhüm şertleriniň biridir.

Hormatly Prezidentimiz çykyşynda öňe sürilen möhüm ugurlaryň biri hem Aşgabat howa dialogyny döretmek baradaky başlangyç boldy. Bu başlangyç howanyň üýtgemegi bilen bagly meseleleri yzygiderli ara alyp maslahatlaşmak, syýasy we bilermenler derejesindäki gatnaşyklary ösdürmek, amaly başlangyçlary öňe sürmek hem-de halkara hyzmatdaşlygyny pugtalandyrmak üçin açyk köptaraplaýyn meýdançany döretmäge gönükdirilendir.

Tebigata aýawly çemeleşmek türkmen halkynyň asyrlarboýy kemala gelen milli gymmatlyklarynyň hem aýrylmaz bölegidir. Ata-babalarymyz tebigatyň baýlyklaryndan rejeli peýdalanmagy, suwy tygşytlamagy, agaç ekmegi we daşky gurşaw bilen sazlaşykly ýaşamagy möhüm ýörelgeler hökmünde nesilden-nesle geçiripdirler. Häzirki döwürde bu asyly döpler ylmyň we tehnologiýanyň gazananlary bilen utgaşdyrylyp, täze mazmuna eýe bolýar.

Yurdumyza we halkara derejesinde alyp barylýan tebigaty goragyş işleriniň esasy maksady adam bilen tebigatyň sazlaşygyny üpjün etmekden, planetamyznyň baý biologik dürliüginde gorap saklamakdan we geljekki nesillere ekologik taýdan abadançylykly dünýäni miras galdyrmakdan ybaratdyr.

Tirkeş JUMAUDURDYÝEW,

Türkmen döwlet binagärlik-gurlusyk institutynyň uly mugallymy.

Bu başlangyjyň möhüm aýratynlyklarynyň biri hem onuň öňüni alyş häsiýetine eýe bolmagydyr. Häzirki wagtda emeli aňyň ösüş depgini örän ýokary bolup, onuň ulanylyş ugurlary yzygiderli artdy. Şonuň üçin hem täze tehnologiýalaryň halkara gatnaşyklarda döredip biljek töwекелçiliklerine öňünden baha bermek, olaryň öňüni almagyň hukuk we ahlak esaslaryny kesgitlemek aýratyn zerurdyr. Türkmenistanyň teklibi bu meseleleriň halkara derejesinde bilelikde ara alyp maslahatlaşylmagyna mümkinçilik döredýän möhüm başlangyç hökmünde çykyş edýär.

Sammitde öňe sürilen bu teklipl Türkmenistanyň sebit we ählumumy derejede netijeli hyzmatdaşlygy ösdürmäge gönükdirilen daşary syýasý başlangyçlarynyň geriminiň barha giňeldiligini görkezýär. Çünki häzirki döwürň çyşyrymyly meseleleri diňe bir aýratyn döwletleriň tagallalary bilen däl, eýsem, halkara jemgyýetçiliginiň utgaşykly hereketleri arkaly çözülip bilner. Emeli aňyň howpsuz we parahatçylykly ulanylmagy hem şeýle umumy tagallalary talap edýän ugurlaryň biridir.

Hormatly Prezidentimiz halkara gatnaşyklarda we diplomatiýada emeli aňy parahatçylykly ulanmak boýunça Halkara kodeksini işläp taýýarlamak baradaky başlangyjy häzirki döwürň möhüm talaplaryna laýyk gelýän, geljege gönükdirilen ähmiýetli tekliplidir. Ol ylmy-tehniki ösüşiň gazananlaryny parahatçylygyň, howpsuzlygynyň, ynanysmagynyň we durmukly ösüşiň bähbidine gönükdirmek baradaky asyly maksatlaryň arasynda täze jemleýär.

Türkmenistanyň bu başlangyjy döwletimizde halka giňişlikde parahatçylyk döredijilikli, ynsanperwer we öňdengörüjilikli syýasaty yzygiderli alyp barylýandygyny görkezmek bilen, täze tehnologik eýýamda hem özara hormat goýmak, ynanysmak we hyzmatdaşlyk ýörelgeleriniň mizemez ähmiýete eýedigini aýdýň tassyklaýar.

Äşe GUBAÝEWA,

Türkmen döwlet binagärlik-gurlusyk institutynyň uly mugallymy.

Paýhaslar

✓ Akyldarlyk adamlardan gowulugy alyp, erbetligine bolsa sabyrly bolmakydyr.

Wiliam Somerset Moem.

✓ Elmydama şübhe döredýän zadyňdan başlamaly.

Boris Strugaskiý.

✓ Eger özüňe ynamyň bolmasa, hiç şonda başa barmaz. Eger sen özüňe ynanmasaň, onda saňa kim ynalar?

Maykl Jekson.

✓ Özüň bolmagy başar, şonda sen hiç wagt ykbalýň elinde oýunjak bolmarsyň.

Parasels.

DÜNYÄ TÄZELIKLERI

gysga setirlerde

► **Uzaga gatnaýan lift.** Dubaýdaky 725 metr beýiklikdäki «Burj Azizi» gökdürninde KONE kompaniýasy tarapyndan 631,5 metr belentlige üznüksiz çykyan dünýäniň iň uzak aralykly lifti gurnatýar. Binada sekuntda 10 metr tizlik bilen işleýän 59 lift üleşdirilip, emeli aňly dolandyryş ulgamy garsamak wagtyny 60% azaldar. «MiniSpace» we «UltraRope» tehnologiýalary bolsa agramy azaldyp, energiýa tygşytllygynyň üpjün eder.

► **Iri ekologija çäresi.** 24-nji oktyabrda Gyzgыз Respublikasynda geçiriljek «National Green Day» ekologija çäresinde 100 müň düýp agaç nahaly oturdylar. «Jashyl dem» guramasy tarapyndan öňe sürten bu köpçülikleýin çäre ýurduň birnäçe sebbitini öz içine alar. Ýurtda amatly ekologija gurşawyny emele getirmek maksady bilen geçirilýän bu çärä döwlet edaralarynyň wekilleri, tokaý hojalary hünärmenleri we meýletinçiler işjeň gatnaşýarlar.

► **«Apple-1» rekord baha satyldy.** «Bonhams» auksionynda işjeň ýagdaýdaky seýrek «Apple-1» kompýuteri Stiw Jobsuň haty bilen birlikde, 1,15 million amerikan dollaryna satyldy. Bu baha hünärmenleriň çaklamasyndan ep-esli ýokary boldy. 1976-njy ýylda Stiw Woznyak tarapyndan elde ýygnaýan bu platanyň dünýäde diňe 74 nusgasy bar. Enjam öňki eýesi Fred Hetfildini adyny göterip, onda Woznyagyň şahsy goly hem üleşýär.

► **Täze rekordlar.** Britaniýaly daýhan Ien Paton 1 müň 296 kilogramlyk kadi, amerikaly Sara Witt 77,1 kilogramlyk gabak ösdürip üetişdirip, daýhançylykda täze dünýä rekordlaryny goýdular. «Bagira» atly kadi we «Sekretariat» atly gök kadi aýratyn idegiň hem-de uzak zähmetiň netijesinde kemala geldi. Rekordçy daýhanlar geljek ýyl mundan hem uly bakja önümlerini ösdürip üetişdirmegi maksat edinýärler.

► **Şakiranyň taryhy konserti.** 18-nji oktyabrda Bişkekäki «Bişkek Arena» stadionynda dünýä üydüzy Şakira konsert berdi. Aýdymçynyň sebitdäki ilkinji konsertine dünýäniň 33 ýurtdan tomasaýylar gatnaşdylar. Daşary ýurtly tomasaýylaryň köp bölegi Gazagystandan bardy, ondan soňky orunlary Russiýa we Özbekistan eýeledi. Şeýle hem ABŞ, Beýik Britaniýa, Fransiýa, Germaniýa, Türkiýe, BAE, Koreýa Respublikasy, Hytaý we Saud Arabystany ýaly ýurtlardan baran myhmanlar konserte tomasa edtiler.

► **Ramzes II heýkeli tapyldy.** Müsürli daýhan Behbeýt el-Hagar obasyndaky ekerançylyk meýdanynda faraon Ramses II degişli, takmynan, 3 müň ýyllyk iki sany ägirt uly heýkeliň galyndylaryny tapdy. Ýurduň Syýahatçylyk we gadymylyklar ministrliginiň habar bermegine görä, tapyndylaryň arasynda faraonyň goşa täçli 1,6 metrlik kelle bölegi we şan-şöhretli titullary ýazylan gyzyl granit bölegi bar.

► **Äpet «gözli» işewürlük merkezi.** Moskwa meýdany 280 müň inedördül metre deň bolan täze işewürlük toplumy gurlar. Bu toplum ägirt uly göze meňzeş binagärlik gurluşy bilen tapawutlanar. Şäher gurluşygy edarasy tarapyndan tassyklan taslama laýyklykda, bu ýerde döwrebap iş otaglary, dükanlar, sport merkezleri we ýaşyl seýilgäh zolagy üleşdiriler. Taslamany «Nowaya era» kärhanasy hem-de IND binagärlik bürosy taýýarlady.

TARYHDA ŞU GÜN

1826-njy ýylyň 23-nji oktyabrynda Nyýu-York şäheriniň teatr binasynda Amerikada ilkinji gezek gaz ыşyklandyryş ulgamy peýdalanylýdy. Bu waka sahnany ýagtylandyrmakda we spektakllary guramakda täze mümkinçilikleri açyp, teatr sungatynda uly öwürüşik boldy. Şol gün adaty şem hem-de ýag çyralarynyň döwri tamamlanyp, tomasaýylar üçin has amatly bolan döwrebap tehnologiýalar eýýamy başlady.

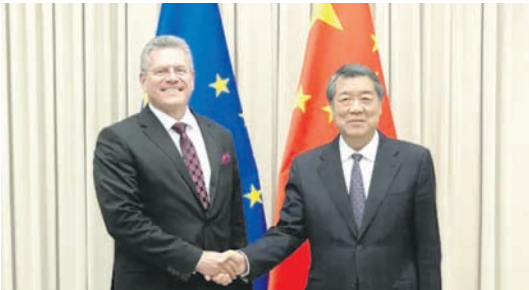
Ýewropa Bileleşigi Hytaý bilen ylalaşdy

► Ýewropa Bileleşigi bilen Hytaý gibrird we elektrik ulaglarynyň söwdasy boýunça ylalaşyga geldiler. Bu barada Hytaýyň Söwda ministrliginiň resmi wekiline salgylanyp, Hytaýyň köpçülikleýin habar beriş serişdeleri mälim etdi. Gazanylan ylalaşyklar söwda dartgynlygyny azaltmaga, hyzmatdaşlygy pugtalandyrmaga hem-de söwda we maýa goýumlar üçin durnukly şertleri döretmäge gönükdirilendir. Bu barada Hytaý bilen Ýewropa Bileleşiginiň söwda we maýa goýumlary boýunça geňeşmesiniň nobatdaky mejlisiniň jemleri boýunça beýanatda habar berildi. Bu çäre daşary ýurt köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde gepleşikleriň jikme-jiklikleri barada maglumatlaryň peýda bolmagy bilen baglylykda geçirildi.

Gepleşikleriniň dowamynda taraplar özara hormat goýmak we deňhukuklylyk ýörelgeleri esasynda giňişleýin pikir alşyp, söwda-ykdysady meseleleri iki tarapyň hem bähbitlerini göz önünde tutmak arkaly çözmäge çalyşdylar. Taraplar gibrird ulaglar boýunça taraplar hakyky maglumatlara esaslanmak we Bütindünýä Söwda Guramasynyň (BSG) düzgünlerini berjaý etmek ýaly ýörelgeleri tassykladylar. Mundan başga-da, Hytaý Bütindünýä Söwda Guramasynyň (BSG) çägendäki ähli hukuklaryny, şol sanda

jedelleri çözmek mehanizmine yüz tutmak hukugyny doly saklaýar.

«Eurostat» gullugynyň maglumatlaryna görä, Ýewropa Bileleşigi 2024-nji ýylda Hytaýdan 107 müň, 2025-nji ýylda bolsa 302 müň gibrird ulag import etdi. Gazanylan täze ylalaşyk bu görkeziji-

niň mundan beýläk hem durnukly artmagyna we hytaý kompaniýalarynyň eksport mümkinçiliklerini giňeltmäge şert döredýär. Elektrik ulaglary boýunça taraplar Ýewropa Bileleşiginiň subsidiýalar boýunça geçirýän barlaglarynyň çäginde işleşmegi dowam etdirerler. Şunda kompaniýalaryň önüm bahalary boýunça borçnamalaryna we beýleki meselelere täzeden seretmek üçin gepleşikleri geçirmek meýilleşdirilýär.

TÄZE SÖWDA GEÇELGESI

► 15-nji oktyabrda Hytaý Halk Respublikasy bilen Koreýa Halk-Demokratik Respublikasynyň arasyndaky söwdany ösdürmekde möhüm ähmiýete eýe boljak dört zolakly awtomobil köprüsi resmi taýdan ulanmaga berildi. Uzynlygy 3 kilometr 26 metre deň bolan Yalu derýasynyň üstünden geçýän täze köprü Hytaýyň Dandun serhetýuka şäherini KHDR-iň Si-nýuýu şäheri bilen birleşdirýär. Dabaraly çäräniň çäginde Dandun şäherinde ýüzlerçe adamyň gatnaşmagynda iki ýurduň döwlet baýdaktlary we güller bilen bezelen ýük awtomobilleriniň dabaraly ýagdaýda gatnawy başlady.

Gurluşyk işleri 2014-nji ýylda tamamlanan hem bolsa, KHDR tarapynda birleşdiriji ýollaryň we gümrük desgalarynyň taýýar edilmändigini sebäpli köprü 12 ýylyň dowamynda ulanylmagan galyp-

dy. Şeýlelikde, bu köprüniň käbir bökdönçliklerden soň açylmagy söwda-ykdysady hyzmatdaşlygy täzeden dikeltmekde möhüm ädim boldy.

Täze serhet geçelgesi haryt dolanyşygyny aňsattalyşdyrmaga hem-de 1943-nji ýyldan bäri ulanylyp gelinýän Hytaý-KHDR dostluk köprüsiniň ýüküni ýeňletmäge mümkinçilik berer. Hünärmenleriň çaklamalaryna görä, täze geçelge arkaly ýük daşamalaryny, esasan hem, agyr tehnikalaryň hem-de gurluşyk serişdeleriniň äkidiliş möçberi 3-4 esse artar.

Hytaý Halk Respublikasy KHDR-iň iň esasy söwda we ykdysady hyzmatdaşy bolmagynda galýar. Ýerli ýaşaýjylar täze köprüniň serhetýuka zolakda işjeňligi ýokartlandyryjakdygyna we ilatyň durmuş derejesini gowulandyryjakdygyna uly umyt baglaýarlar.

Halkara Pul Gaznasynyň ýyllyk duşuşygy

► Halkara Pul Gaznasynyň (HPG) hem-de Bütindünýä Bankynyň bilelikde guraýan döp bolan ýyllyk maslahaty Taýlandyň paýtagty Bangkok şäherinde üstünlüki geçirildi. 12-18-nji oktyabr aralygynda geçirilen bu abraýly halkara çäre dünýäniň 191 ýurtdan maliýe ministrlerini, Merkezi banklaryň başlyklaryny, hususy pudagyň wekillerini, abraýly bilermenleri hem-de jemgyýetçilik guramalarynyň agzalaryny bir ýere jemledi. Maslahatyň işine üzübe-üzü hem-de sanly ulgam arkaly umumylykda 10 müň töweregi wekil gatnaşdy.

Maslahatyň gün tertibinde häzirkki wagtda dünýä ykdysadyýetiniň wajyp meseleleri we olary ýeňip geçmegiň netijeli usullary orun aldy. Bangkokdaky ýokary derejeli gepleşiklerde durnukly ykdysady ösüşi üpjün etmek, halkara maliýe durnuklylygyny saklamak hem-de garplylygyň derejesini azaltmak ýaly möhüm temalar boýunça giňişleýin pikir alşyldy. Şeýle hem çäräniň geçirilýän döwründe Halkara Pul Gaznasynyň dünýä ykdysadyýetiniň häzirkki ýagdaýy we ösüş mümkinçilikleri baradaky nobatdaky syny ýaýradyldy.

Iki iri halkara maliýe edarasynyň üýtlik maslahatlary döp boýunça her ýylyň

oktyabr aýynda geçirilip, ol her üç ýyldan bir gezek guramanyň ştab-kwartirasynyň ýerleşýän ýeri bolan Waşington şäherinde başga bir agza döwletde guralýar. Şunuň bilen baglylykda, Bangkokdaky

forumyň çäklerinde ýer eýesi bolan Taýland tarapy «Taýlandyň täze gözýetimleri: adamlaryň mümkinçiliklerini giňeltmek, durnuklylygyny berkitmek» diýen tema boýunça ugurdaş çäreleri geçirip, ýurduň ykdysadyýet we ösüş ulgamyndaky toplan milli tejribesini tanyşdyrdy.

Mundan başga-da, 15-nji oktyabrda halkara maslahatyň çäklerinde G20-ä girýän ýurtlaryň maliýe ministrleriniň we Merkezi banklarynyň başlyklarynyň hem nobatdaky ýyllyk duşuşyklary geçirildi.

Söwda ylalaşygy baglaşyldy

► Wüetnam bilen Ýewropa erkin söwda asosiasiasynyň (EFTA) arasynda uzaga çeken gepleşiklerden soňra erkin söwda barada taryhy ylalaşyga gol çekildi. Ýurduň paýtagty Hanoý şäherinde geçirilen dabaratly

çärede kabul edilen bu ylalaşyk harytlaryň we hyzmatlaryň söwdasyny ösdürmäge, maýa goýumlary çekmäge, awtorlyk hukuklaryny goramaga, bäsdeşligi we durnukly ösüşi üpjün etmäge gönükdirilendir.

Ýurduň paýtagty Hanoýda geçirilen gol çekişlik dabarasyna Wüetnamyň Prezidenti To Lam, senagat we täjirçilik ministri Le Man

Hung hem-de EFTA-a agza ýurtlar bolan Şweýsariýadan, Norwegiýadan, Islandiýadan we Lihtenşteýnden gelen resmi wekiller gatnaşdylar. Erkin söwda ylalaşygy taraplaryň arasyndaky ykdysady hyzmatdaşlygy täze derejä çykarmakda möhüm ädim boldy.

Iki tarapyň arasyndaky söwda dolanyşygy häzirkki wagtda ýyllyk ortaça 2 milliard dollara deňdir. Wüetnam EFTA ýurtlaryna, esasan, deňiz önümlerini, aýakgap, dokma we dürli elektrik enjamlaryny eksport edýär. Ýewropa ýurtlaryndan bolsa senagat enjamlary, himiki we derman serişdeleri hem-de önümçilik materiallary satyn alýnýar.

Resmi hünärmenleriň bellemegine görä, bu şertnama Wüetnamyň eksport we import bazarlaryny diwersifikasiýalaşdyrmaga, ýerli kärhanalaryň halkara bäsdeşlik ukyplylygyny artdyrmaga hem-de global haryt zynjyryna uýgunlaşmagyna uly goşant goşar. Şeýle hem täze ylalaşygyň çäklerinde Ýewropa ýurtlaryndan Wüetnama göni maýa goýumlarynyň we ýokary tehnologiýalaryň çekilmegine giň mümkinçilikler dörediler.

Iri energetika desgalary gurlar

► Özbekistan Respublikasy energetika ulgamynda umumy bahasy 4,7 milliard amerikan dollaryna deň bolan alty sany ylalaşyga gol çekdi hem-de ýurtda ýene-de iki sany täze elektrik stansiýasyny (AES) gurmak meýilnamasyny ygylan etdi.

Daşkentde Prezident Şawkat Mirziýoýewiň gatnaşmagynda geçirilen Energetika pudagynyň maýadamlar geňeşiniň mejlisinde mälim edilşi ýaly, bu taslamalar 3000 megawat täze generator kuwwatyny we 400 megawat energiýa saklaýy ulgamlary işe girizmäge gönükdirilendir.

Taslamalara Saud Arabystanynyň «ACWA Power», Fransiýanyň EDF,

Ýaponiýanyň «Toyota Tsusho» we BAE-niň «AMEA Power» ýaly öndebaryjy kompaniýalary gatnaşýar. Ýurtda eýýäm gurluşygy dowam

edýän birinji AES-den daşgary täze iki stansiýany gurmak meýilleşdirilýär. Bu taslamalar 2030-njy ýyla çenli gaýtadan dikeldilýän energiýanyň paýyny 54 göterime ýetirmek

boýunça umumy strategiýanyň bir bölegidir. Mundan başga-da, Özbekistan daşary ýurt maýadamlaryna geologik gözleg-barlag işlerini geçirmek üçin nebitgaz gorlary bolan 128 sany täze meýdançany taýýarlady. Şol bir wagtda ýurt Gazagystan we Azerbaýjan arkaly Hazar deňiziniň düýbünden geçýän energetika geçelgesi arkaly elektrik energiýasyny Ýewropa eksport etmek meýilnamasyny işjeň ösdürýär. Halkara maýadamlar we maliýe edaralary Özbekistanda amala aşyrylýan bu giň gerimli işiňe hem-de maýa goýum gurşawyny gowulandyryan özgertişlere ýokary baha berdiler.

Parižde awtoulag sergisi geçirildi

► Fransiýanyň paýtagty Parižde 12 – 19-njy oktyabr aralygynda 91-nji halkara awtoulag sergisi geçirildi. Hytaýyň rekord derejede köp, ýagny 16 öndürijisine degişli 25 brendi görkezilip, bu önümlerden, takmynan, iki esse köpdür. Ýewropadan, Amerikadan we Aziýadan 100-den gowrak gatnaşyjyny we 60-dan gowrak awtoulag öndürijisini bir ýere jemläň bu uly çäre Hytaýyň kompaniýalarynyň Ýewropa bazaryndaky uzak möhletli ornuny berkitmek maksadyny aýdýň ýüze çykardy.

Bir hepde dowam eden halkara sergide esasy üns elektroulaglara, gibrird modellere, «akylly» sürüjilige we täze tehnologiýalara gönükdirildi. Hytaýyň BYD, «Xpeng», «Changan», «Dongfeng» we «Leapmotor» ýaly öndebaryjy brendleri eýeçilik bahalary, ýokary derejeli modelleri hem-de çalt zarýad beriş çözümlerini hödürlemek bilen, ýewropaly alyjylaryň ünsüni çekdi. Ýewropaly alyjylar üçin awtoulagyň bahasy, bataryýalarynyň kuwwaty, hyzmat we ablatlaýyş çykdajylary esasy üns berilýän ugurlar hökmünde kesgitlendi.

Eýýäm Ýewropada öz işjeňligini artdyran «Xpeng» kompa-

niýasy «Magna» bilen hyzmatdaşlykda Awstriýada awtoulag öndürýär we Münhen şäherinde ylmy-barlag merkezini açdy. Kompaniýanyň wekilleri tarifieriň hem-de syýas düzgünleriň üýtgemeginiň uzak möhletli strategiýa täsir etmejekdigini bildirdiler. Şol bir wagtda sergide «Citroen», «Peugeot», «Renault», «Audi» we «Volkswagen» ýaly Ýewropanyň iri awtoulag kärhanalary hem täze elektrik we tehnologik modellerini köpçülige hödürlediler.

Ýakyn Gündogaryň iň beýik binalary

► Ýakyn Gündogar Saud Arabystanynda we Birleşen Arap Emirliklerinde meýilleşdirilýän täze gurluşyk taslamalary bilen dünýäniň iň beýik binagärlik desgalarynyň reýtinginde öňdebaryjy orunlary eýelemäge golaýlaşýar. Şuntukda, «Jeddah Tower» hem-de «Burj Azizi» binalary meýilleşdirilen beýiklikde gurlup ulanyşa bertende häzirkki wagtda liderligi saklaýan Dubaýyň «Burj Halifa» binasy bilen birlikde dünýäniň iň beýik üç desgasynyň hataryna girer. Bu bolsa öz gezeginde Malaýziýanyň «Merdeka 118» hem-de Hytaýyň «Şanhaý» gökdüränlerinden öňe geçmäge mümkinçilik berer.

Saud Arabystanynda Gyzyl deňiziň ýakasynda guruljak «Jeddah Tower» binasynyň taslama beýikligi 1 kilometrdan hem geçip, ol adamzat taryhynda 1000 metr belentlikden aşjak ilkinji bina bolar. Şuntukda, bu bina 2010-njy ýylda açylynyndan bäri 828 metr boýy bilen dünýäniň iň beýik binasy diýen ady saklap gelýän «Burj Halifadan» hem öňe geçer.

Öz gezeginde, Dubaýyň Şeýh Zäýed köçesinde gurluşygy meýilleşdirilýän «Burj Azizi» binasynyň beýikligi 725 metre deň bolar. «Jeddah Tower» taslamasy doly tamamlanandan soňra, dünýäde birinji orny eýelär.

Şeýlelikde, täze reýtingde «Jeddah Tower» birinji, «Burj Halifa» ikinji we «Burj Azizi» üçünji orny eýeläp, Ýakyn Gündogar dünýäniň iň beýik binalarynyň mekanyna öwürler.

ÝEWROPANYŇ «ÝAŞYL» ŞÄHERLERI

► Ýewropa Komissiasy 2028-nji ýyl üçin «Ýewropanyň «ýaşyl» paýtagty» (European Green Capital) we «Ýaşyl ýaprak» (Green Leaf) baýraklarynyň eýelerini mälim etdi. Ispaniýanyň, Daniýanyň, Polşanyň, Slowakiýanyň hem-de Portugaliýanyň sekiz şäheri ekologijaý gowulandyrmak, galyndylary azaltmak we abadanlaşdyrmak ugurlary boýunça bäsleşýärler. Ýeniijiler Portugaliýanyň Gimaraýns şäherinde ygylan edilip, degişlilikde 600 müň we 200 müň ýewro möçberinde

maýa goýum grantlaryna eýe boldular. Bilermenler dalaşgärlere 60-dan gowrak görkeziji, şol sanda arassa howa, suw, biologik köpdürlülük we klimatyň özgermegine uýgunlaşmak ukbyby boýunça baha berýärler. Bäsleşikde Ispaniýanyň Saragosa şäheri tebigy seýilgähleri birleşdirmek we sil suwlarynyň önüni almak taslamasy bilen tapawutlanar bolsa, Portugaliýanyň Portu şäheri suw serişdeleriniň amatly dolandyrmagy bilen öňe saýlandy. Şeýle hem Ispaniýanyň Benidorm şäheri ilatynyň

92 göterimini ýaşyl zolaklar bilen üpjün etmegi başardy. Ýewropa şäherlerinde amala aşyrylýan bu giň gerimli çäreler yssy howa uýgunlaşmagyna we ilatyň ýaşaýyş-durmuş derejesini ýokarlandyrmaga gönükdirilendir. Belläp geçmeli zat, Germaniýanyň Haýlbronn şäheri 2027-nji ýylyň «Ýaşyl paýtagty» diýlip saýlanan bolsa, Niderlandlaryň Breda şäheri çäginde 60 göterimini ýaşyl zolaga öwürmegi başardy. Bilermenler bu taslamalaryň beýleki Ýewropa şäherleri üçin nusgalyk boljakdygyny bellediler.

Tebigy täsinlik

INDONEZIÝANYŇ WULKAN DAGY

Indoneziýanyň Ýawa adasyndaky Pasuruan şäherinde, Podokoýo obasynda, Gunung Bromo zolagynda ýerleşýän Bromo dagy täsin ýerleriň biri hasaplanýar. «Bromo Tengger Semeru» milli seýilgähiniň çägendäki bu işjeň wulkan dagy syýahatçylaryň ünsüni özüne çekýär. 1982-nji ýylda milli seýilgäh diýlip ygylan edilen «Bromo Tengger Semeru» 50 müň gektardan gowrak meýdanyň öze içine alýar. Ýawa adasynyň iň beýik depesi Semeru dagy (3676 metr) bolup, «Bromo Tengger Semeru» milli seýilgähiniň çäginde 4 sany köl, 50 sany derýa, şeýle hem 1919-njy ýyldan bäri goralýan «Tengger çäge deňizi» (Lautan Pasir) ýerleşýär. Wulkan külünden we çägeden emele gelen garamtyl giňişlik 5 müň 250 gektar meýdany tutýar. Bromo, Batok, Widodaren, Kursi we Watangan wulkan daglarynyň öze içine alyýan bu tebigy aýratynlyk başga ýerde gabat gelmeýän owadan gözelligi emele getirýär.

Beýikligi 2 müň 329 metre ýetýän Bromo wulkan dagy Tengger daglarynyň bir bölegidir. Yerli ýaşajylylar üçin mukaddes ýer hasaplanýan gyrgyzyt dag sebitiň iň gelim-gidimli ýeri hasaplanýar. Wulkan dagyna Çemoro Lawang obasyndan 45 minut pyýada ýöremek arkaly baryp bolýar. Şeýle hem ýolsuz ýerden ýöreyän ulaglar arkaly hem syýahatlar amala aşyrylýar. Käte dagdaky wulkanyň işjeňligi artan ýagdaýynda «Bromo Tengger Semeru» milli seýilgähine barmak gadagan edilýär.

Üsti çürelip gidýän konus şekilli Bromo dagynda birnäçe tebigy hadysalar bolup geçýär. Şolaryň biri hem gijesine kraterden bölünip çykyan kükürt gazlarynyň ýanmagy netijesinde emele gelýän gök reňkli alawdyr. Bu täsin hadysa «gök ot» (Blue Fire) diýlip atlandyrylýar. Mundan başga-da, milli seýilgähiniň üsti hemişe bulut bilen gaplanan ýaly görünýär. «Wulkan bulutlary» diýlip atlandyrylýan bu tebigy hadysa Bromo we Botok daglaryndaky işjeň wulkandan bölünip çykyan tüsüden emele gelýär. Ýawada ýaşayan tengger halky dini ynançlaryna görä, ýylyň belli bir möwsümünde miweleri, tüwüdir gök önümleri, gülleri we ownuk mallary Bromo dagynyň depesine çykaryp, wulkanyň içine oklaýarlar. Dagyň eteginde we daglyk obalarda birnäçe ybadathana bar.

«Bromo Tengger Semeru» milli seýilgähinde ösümlikleriň 600-den gowrak, endemik orhideýalarynyň 200-e golaý görnüşü ösýär, guşlaryň 130-a golaý, süýdemdirijileriň 22 görnüşü duş gelýär. Ýawa suguny, Ýawa alajabarsy, kümüş reňkli maýmyn, gyzyly möjek we ýaşyl tawus bu ýeriň täsin jandarlarydyr.

Näme üçin çagalar daşary ýurt dilini has çalt öwrenýärler?!

Alymlar haýsy ýaşda dil öwrenmegiň has aňsat bolýandygyny bilen bagly geçiren barlaglarynda çagalaryň dil öwrenmek aýratynlyklarynyň ýüze çykardylar. Bellentilişine görä, dil öwrenmekde ulý adamlar bilen çagalaryň arasynda beýniniň ösüşi hem-de öwreniş usullary bilen bagly düýpli tapawutlar bar. Daşary ýurt dilini öwrenmek çaganýň diňe söz baýlygyny artdyrmän, eýsem, beýniniň gurluşyny we pikirlenişini hem üýtgedýär.

Alymlar 5aş çagalaryň dil öwrenmäh, göni alýandygyny belleýärler. Başgaça aýdylanda, çagalar başga didäki sözleri we düzgünleri ýatda saklamaýarlar, olar daş-töweregini diňleýärler, düşünmazden ozal düşünişip başlaýarlar. Bu ýagdaý çagalaryň beýninde neýron baglanyşygynyň çalt döremegi bilen baglydyr. Bu döwürde beýni her bir täze sesi ýa-da sözi magnit ýaly özüne çekip alýar.

Londonda iki dilli mekdebe çenli çagalar bagynda geçirilen barlag-

larda çagalaryň ýalňyşmazdan bir dilden beýleki dile geçip bilýändigini, ýagny sözleri dürs aýdyp, dogry sözlem düzüp bilýändigini ýüze çykardylar. Hünärmenler muny «tebigy usulda öwrenmek» diýip atlandyrdylar. Ýagny çagalar başga dili bilmezden, tebigy ýagdaýda öwrenýärler.

Get uniwersitetiniň professory Eleonor Smalle çagalaryň daşary ýurt dilini 12 ýaş çenli has çalt öwrenýändigini, ýetginjeklik döwründe dil öwrenişiniň tizliginiň haýallap başlaýandygyny belleýär. 12 ýaşdan soňra ýetginjeklerde «aňly öwreniş» ulgamy işjeňleşip başlaýar. Bu döwürde çagalar başga dili bilmezden däl-de, manysyna düşünişip öwrenýärler.

Uly ýaşly adamlar täze dil öwrenenlerinde köplenç terjime ýalňyşlyklaryna we dildäki kadalaryň bulaşmagyna sebäp bolup biljek ene diliniň nusgalaryna bil baglaýarlar. Şeýlelikde, sözleri ýatda saklamakda ýa-da sözlem düzmekde kynçy-

lyk çekýärler. Emma çagalar täze sözleri öwrenenlerinde ony öz gepleşigine ornaşdyryp, hemişelik ýatda saklaýarlar.

Hünärmenler çagalaryň 3 ýaşyndan soň daşary ýurt dili bilen tanşyp biljekdigini, 6-10 ýaş aralygy başga dille erkin geplemegiň we öwrenmegiň wagtydygyny belleýärler. Bu ýaşda çagalar diňe sözleri öwrenmek bilen çäklenmän, sözlere basymy dogry goýmagy we sözlemi dogry äheňde aýtmagy başaýarlar. Şeýle hem şol dildäki geplegiş äheňine öýkünýärler.

Geçirilen başga bir barlaglarda iki we ondan köp dil bilýän çagalaryň has akyllý hem-de ugurtapýy bolýandygyny ýüze çykaryldy. Munuň sebäbi beýniniň ösüşi we öwrenilen diliň medeniýeti bilen düşündirilýär. Çikago uniwersitetiniň geçiren barlaglaryna görä, köp dil bilýän çagalar deň-duşlarynyň emosional ýagdaýyna we özüni alyp barşyna has takyk baha berip bilýärler. Çagalaryň täze dil öwrenmegi diňe aragatnaşygy berkitmek bilen çäklenmän, eýsem, duýgudaşlygy hem güýçlendirýär.

HAÝSY ÝURTOA NÄHILI SÜÝJÜLIK MEŞHUR

Ýyggy-ýyggydan syýahat etmegiň we dürli ýurtlara aýlanmagyň iň gowy tarapy şol ýurduň özboluşly tagamlaryny dadyp görmektir. Esasan hem, her ýurda mahsus süýjülikleri we desertleri dadyp görmek has lezzetli bolýar. Soňky ýyllarda gastronomik syýahat syýahatçylyk ugurlarynyň iň meşhuryna öwürüldi. Häzirki wagtda bir tagamy, deserti ýa-da süýjüligi iymek üçin birnäçe kilometre çenli ýol geçip, başga ýurtlara barýanlaryň sany ep-esli artdy. Gazetimiziň şu sanynda her ýurda mahsus meşhur desertler we süýjülikler bilen tanyşdyrmagy makul bildik.

Moçi, Ýaponiýa. Ýaponlaryň meşhur deserti bolan moçi tüwüden taýýarlanylýar.

Ownuk däneli tüwi 8-12 sagatlap suwda goýulýar. Soňra suwa çişen tüwi 30-45 minutlap buglanyňp bişirilýär we agaç çekik ýa-da ýörite enjam arkaly hamyr bolýança ýenijilýär. Taýýar bolan tüwi hamyryna ýer alma ýa-da mekgeýöwen krahmaly sepipli, haýal otda goýy hala gelyňça 1-2 minut garyşdyrylýar. Soňra dürli şekilli bölekler bölüp, içine gyzyly noýba ezmesi, miwe ýa-da süýji iymitler salnyp dolanylýar. Ýaponiýada bu süýjülik, esasan, moçitsuki atly dabara-da taýýarlanylýar.

Ýapys-ýan irişli puding (Sticky toffee pudding), Angliýa. Süýji humalary ownuk dograp, gaýnag suwda ýumşatmaly. Soňra un, ýag, şeker we ýumurtga goşup, hamyr taýýarlamaý. Hamyrdan dürli şekilleri ýasap, howurpeçde üstü güberçekli keksleri bişirmeli. Keksleriň üstüne iris (goňur şekerden taýýarlanan ýagly iris) guýmaly. Iňlisleriň bu süýjüligi togalak wanil doňdurmasy ýa-da puding bilen bilelikde hödür edilýär.

Çurros, Ispaniýa. Ispanlar ertirlik naharynda çurros iymegi halaýarlar. Ýagda gy-

zardylp gowruýlan uzyn hamyr taýýajyklary gyzygn wagty dälçynly şeker külkesine bulanylýar. Daşy kibirdewük, içi ýumşak hamyr taýýajyklary kofe ýa-da gyzygn şokolad bilen bilelikde iýilýär.

Paştel-de-nata, Portugaliýa. Portugallaryň iň meşhur deserti bolan we Ortaýer

deňiziniň kenarlarynda durmuşyň süýji täsirini döredýän nata kiçilik çukur gaba gatlanan hamyr ýazylyp, içine süýt, şekerli limon şerbeti, un we ýumurtganyň sarysy goşulyp taýýarlanan krem guýulýar. 245-290°C gyzygnykda 8-12 minut howurpeçde saklanandan soň, taýýar bolan gyzyly süýjüligiň üstüne dälçyn we şeker külkesi sepiýär. Gatlanan hamyry bu süýjülige dünýäde ulý isleg bildirilýär.

Krem-brýule, Fransiýa. Fransuz dilinden terjime edilen «ýakylan gaýmak» di-

ýen manyňy berýän bu desert gaýmakdan, ýumurtganyň sarysyndan we karamelleşdirilen şekerden taýýarlanylýar. Yüzi ýukajyk karamel gatlakly bu desert çemçe bilen urlanda şyrkylap döwürilýär. Sowuklygyna iýilýän krem-brýuleniň näzik tagamy bar. Süýjüligi taýýarlamak üçin keramik gaplar, ýokary gyzygnykdaky peç we ýörite oty gural (gorelka) gerek bolýar.

Tiramisu, Italiýa. Makaron we pizzadan soň, Italiýanyň iň meşhur tagamlarynyň

goýulýar. Soňra ezilen kökeleriň arasyna maskarpone peýniri, ýumurtganyň sarysy we şeker goşulyp taýýarlanan goýy krem çalynýar. Gatlak-gatlak edilip ýerleşdirilýän süýjüligiň arasynda malina ýa-da ýertudana hem goýulýar. 4 sagat töweregi sowadyjyda saklanan nusgawy italyan süýjüliginiň üstüne kakao külkesi sepipli, hödür edilýär.

Bugatsa, Gresiýa. Grek deserti Saloniki sebitinde iki görnüşde – düzly we süýji görnüşde taýýarlanylýar. Iki görnüşü hem örän meşhur bolan bu süýjüligi taýýarlamak üçin ýukajyk ýaýylan hamyr, mesge, süýt, manna ýarmasy, şeker, ýumurtga, wanil we şeker külkesi gerek. Ýukajyk hamyryň arasynda krem çalynyp, togalanandan soň, dörtburç bölekler kesilýär we howurpeje goýulýar. Yüzi kibirdewük görnüşe gelenden soň, üstüne şeker külkesi sepipli, hödür edilýär.

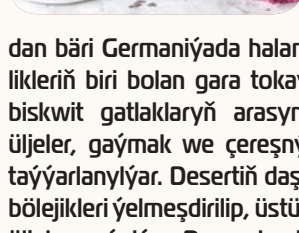

Garaş torty, Bolgariýa. Bolgarlaryň iň meşhur süýjüligi bolan garaş torty goşulup, soňra hödür edilýär. Ýokumlylygy bilen tapawutlanýan bu süýjülik ýörite dükanlarda hem satylýar.

biridir. Garaş torty hoz bilen ýumurtganyň agyndan taýýarlanan hamyry meňzeş 5 sany ýuka gatlagyň arasynda şokolad örtügi çalyp taýýarlanylýar. Un goşulmazdan taýýarlanylýan bu süýjülik 1885-nji ýylda oýlanyňp tapylypdyr. Ilkibaşda dabaraly kabul edilşiklerde hödür edilen bu desert häzirki wagtda Bolgariýanyň nusgawy önümleriniň birine öwürüldi.

Gara tokaý torty (Schwarzwalder Kirschtorte), Germaniýa. 1930-njy ýyldan bäri Germaniýada halanyp iýilýän süýjülikleriň biri bolan gara tokaý torty şokoladly biskwit gatklaryň arasynda çigdi aýrylan üljeler, gaýmak we çereşnä şerbeti çalyp taýýarlanylýar. Desertiň daşyna gara şokolad bölejikleri ýelmeşdirilip, üstüne ak krem we ter üljeler goýulýar. Daşyndan tokaýa meňzeýän bu süýjülik gys paslynda has köp iýilýär.

Baklawawa, Türkiýe. Türklerniň dünýä belli süýjüligi bolan baklawawa ýukajyk ýaýylan ha-

myryň arasynda owradylan pisse sepipli, ýag çalyp dolamak arkaly taýýarlanylýar. Dörtburç görnüşde kesilen bölekleriň üstüne eredilen mesge guýulup, 1 sagatlap howurpeçde altynsow-goňur reňke öwürülýänçe bişirilýär. Gyzygn baklawanyň üstüne limon turşusy sykylan şekerli suw guýulup, soňra hödür edilýär. Ýokumlylygy bilen tapawutlanýan bu süýjülik ýörite dükanlarda hem satylýar.

Ir bilen gyzygn suw içmek peýdalymy?!

Soňky wagtlarda sosial torlarda iýmittenleş we sagdyn durmuş görelgesi bilen bagly gysga wideolar ýaýradylýar. Şolaryň biri hem güne gyzygn suw bilen başlamak görelgesidir. Köpler ir bilen turup, gyzygn suw içmegiň iýmittenleş ýeňilleşdirýändigine, içegeleriň işjeňligini artdyrgandygyna we hortlanmaga kömek edýändigine ynanýarlar. Eýsem, gysga wagtda köpleriň ünsüni özüne çeken bu görelge haýkylatdan hem saglyk üçin peýdalymy?!

Güne gyzygn suw bilen başlamak däbi aslynda täze pikir ýa-da görelge däl. Bu usuly hytaýlylar köpden bäri halk lukmançylygyny ulanyp gelýärler. Yerli tejribä görä, sowuk suw iýmittenleşdirýän haýalladýar, gyzygn suw bolsa munuň tersine aşgazan-ichege ulgamyň has rahat işlemegine ýardam edýär. Käbir bilermenleriň muny makullaýandygyna garamazdan, bu usul diňe döp bolan durmuş tejribesine esaslanýar.

Geçirilen ylmy barlaglarda gyzygn suwuň aşgazan-ichege ulgamyna we iýmittenleşdirýän täsir edýändigine barada degerli subutnama tapylmady.

Bilermenleriň pikirine, adam bedeninde eýgäm tebigy detoksifikasiýa ulgamy (bedeni galyndylardan we zäherli maddalardan arassalamak) bar. Bu ulgamyň

işini yzygiderli bagyr, böwrek, öýken, içegeler we deri ýerine getirip, bedenden artkymaç galyndylary hem-de zyýanly maddalary aýyrmaga ýardam edýär.

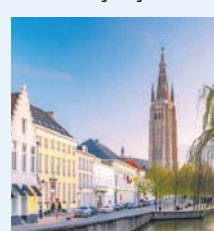
Günüň dowamynda bedeniň talap edişine görä, ýeterlik derejede suw içmek umumy saglyk üçin örän möhüm. Gysgaça aýdylanda, aýa sowuk ýa-da gyzygn suw däl-de, otag temperaturasynda duran arassa suw içmek iň ygtybarly çözütdir.

Bir günde aýlanyp bolýan şäherler

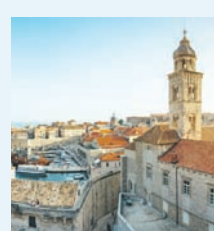
Syýahatçylaryň köpüsi ulý şäherlere gezelenç etmegi halaýan bolsa, käbir adam kiçijik şäherlerde amala aşyrylýan bir günlük syýahaty goldaýar. Köp ýurda syýahat eden jahankeşdeler bir günde aýlanyp bolýan kiçijik şäherlere gezelenç gidenini kem görmeýärler. Kiçijik şäherleri ulaga münmezden ýa-da myhmanhanada galmazdan, Gün batýança aýlanyp bolýar. Geliň, Ýewropanyň bir günde aýlanyp bolýan şäherleri bilen tanyş bolalyň!

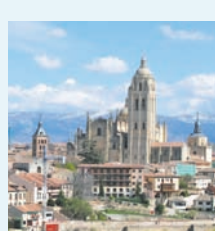
Oslo. Norwegiýanyň paýtagty Oslo tebigy gözelligi we medeni baýlyklary bilen syýahatçylaryň özüne çekýär. Munç muzeýi we Wilking gämi muzeýi şäheriň medeni mirasyny öwrenmek isleýänler üçin iň esasy ýerlerdir. 454 inedördül kilometr meýdany bolan bu şäherde daş-töweregi tokaýa bürenen birnäçe myhmanhana we seýilgähler bar. Bygdoý ýarym adasy gezelenç etmek üçin şäheriň iň owadan ýeri hasaplanýar.

Brýugge. Ýewropanyň iň romantik şäherleriniň biri bolan Brýugge got döwründe gurlan binalary, kanallaryň boýundan uzalyp gidýän özüne çekiji köçeleri we Grote Markt meýdançasyny bilen syýahatçylarda ýatdan çykarmajak täsirleri galdyryr. 141 inedördül kilometr meýdany eýeleýän Belgiiýanyň bu owadan şäherinde gaýykly gezelençleri gurap, binagärlik gurluşy bilen ýakynadan tanşyp bolýar.

Dubrownik. Horwatiýanyň bu şäheri ertekleri yadyňa salýan binagärlik gurluşy bilen Orta asyý şäherlerine syýahata alyp gidýär. Şäheriň esasy girelgesi bolan Pile derwezesinden başlanýan gezelenç Luza meýdançasyna çenli dowam edýär. 142,6 inedördül kilometr meýdany tutýan bu şäherde deňiz kenaryndaky açyk restoranlarda medeniýetli dynç alyp, şäheriň rahatlygyny duýup bolýar.

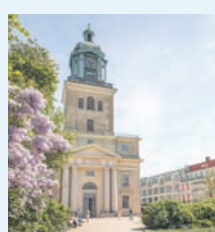
Segowia. Madridden uzak bolmadyk aralykda ýerleşýän Segowia ertekleri yadyňa salýan täsin gurluşa eýedir. Segowiaýanyň ajaýyp suw akabasy, Alkasar galasy şäheriň meşhur ýerleridir. 163 inedördül kilometr meýdany eýeleýän asuda şäher taryhy ýerlere gezelenç etmegi halaýanlar üçin iň gowy ýerleriň biridir.

Wilnyus. Litwanyň paýtagty Yewropanyň got, barok we galkynyş döwüründäki binalary bilen myhmanlary özüne çekýär. 401 inedördül kilometr meýdany eýeleýän bu şäheriň taryhy merkezi ÝUNESKO-nyň Bütindünýä mirasynyň sanawyna girizilendir. Wilnyus ýadygärligi, Gediminas diňi şäheriň taryhy bilen tanyşmak isleýänler üçin iň gowy ýerleridir.

Rotterdam. Niderlandlaryň häzirki zaman ýüzi hasaplanýan Rotterdam özboluşly binagärlik gurluşy bilen tapawutlanýar. 319,35 inedördül kilometr meýdany bolan bu şäherde derýada gaýykly gezelençleri gurap, owadan tebigatda dynç alyp bolýar. Mundan başga-da, Rotterdamda welosipedli gezelençleri gurap, häzirki zaman çeperçilik galereýalaryndaky sungat eserleri bilen tanşyp bolýar.

Gyoteborg. Şweidiýanyň özüne çekiji bu şäheri taryhy binalary we medeni baýramçylyklary bilen köpleriň ünsüni özüne çekýär. Roda Sten sungat merkezi şäheriň iň köp myhmanly ýerleriniň biri bolup, bu ýerde aýdym-saz festiwallary geçirilýär. 447,88 inedördül kilometr meýdany eýeleýän bu şähere tomus aýlarynda has köp syýahatçy barýar.

GAGARKA – PINGWINE MEÑZEŞ DEÑİZ GUŞY

Deňiz guşlarynyň biri bolan gagarka pingwine meñzeş daşky görnüşü bilen görenleri haýran galdyrýar. Garmy ak, kellesi, ganaty we arka bölegi gara reňkde bolan bu guşa ylmy dilde «Alca torda» diýilýär. Başgaça auk, deňiz towugy hem-de uzyn çüňkli kaýra ýaly dürlüçe atlandyrylýan deňiz guşy suwda we gury ýerde ýaşap bilýär. Gagarka slawýan dilindäki «gagara» sözünden gelip çykyp, «daşlaryň, gaýalaryň üstünde ýöreyän, ýaşayan guş» diýmegi aňladýar. Göwresiniň uzynlygy 38-43 santimetre, ganatynyň gerimi 60-69 santimetre, agramy 1,2-1,8 kilograma ýetýän gagarka Atlantik ummanyňyň demirgazygynyň gaýaly adalarda ýaşayar. Sowuk howany halaýan alabeder guşa Beýik Britaniýanyň, Irlanidiýanyň, Şotlandiýanyň, Skandinaw ýurtlarynyň, Islandiýanyň, Grenlandiýanyň we Kanadanyň demirgazyk kenarýakalarynda, şeýle hem ABŞ-nyň Men, Nyu-Hempşir hem-de Massaçusets ştatlarynda hem duş gelmek bolýar.

Endamy gytyk tüýli alabeder guşlar gyklykly sesler we dürlü hereketler arkaly biri-biri bilen habarlaşýarlar. Pingwiden tapawutlylykda, gagarkalar ýakyn aralyga uçup bilýärler. Beýleki guşlardan tapawutlylykda, gagarka gatlaryny guşrek ýaly ulanyp, suwuň aşagynda ussatlyk bilen ýüzýär. Ussat «suwasty ýüzüjiler» suwuň 100 metre çenli çuňlugyna çümüp,

1 minutdan gowrak wagt suwuň aşagynda saklanyp bilýärler. Bu guşuň göni we uýy çenňekli uzyn çüňkli örän güýçli bolup, ownuk balyklary we mollýuskalary aňsatlyk bilen tutup bilýär. Çüňkünden gözüne çenli aralykda inçejik ak çyzgy bolan gagarka öňünden seredeniňde äýnek dakynana meñzeýär. Aýagy gysga, barmaklarynyň arasy perdeli suw guşy uzak aralyga uçup bilmeýär. Agaja gonup bilmeýän bu guş ýeliň kömegi bilen ýa-da beýik gaýadan aşaklygyna bökmek arkaly uzak aralyga uçup bilýär. Gury ýerde ýöremekde kynçylyk çekýändigine sebäpli, pingwine meñzeş bu guşlar bükülip hereket edýärler. Gagarkalar Tebigaty goramagyň halkara bileleşigi (IUCN) tarapyndan ýitip gitmek howpy abanýan guşlaryň hatarynda görkezilýär.

ÝITI YSLY SITRUS MIWESI

Dünýäde sitrus miweleriniň 17-20 töweregi görnüşü ösdürilip ýetişdirilýär. Sitrus miweleriniň iň ulusy pomelo bolup, iň kiçisine kumkwat diýilýär. Narync miweleriň gibrid görnüşü bolan bergamot hem özboluşly aýratynlyklary bilen tapawutlanýar. Ata Watany Günorta-gündogar Aziýa hasaplanýan bu miwe pyrtlyk we sitronyň çaknysdyrylmanyndan ýörite sort hökmünde alnypdyr. Ösümlikleriň «Rutaceae» maşgalasyna degişli bolan bergamoda ylmy dilde «Citrus bergamia» diýilýär. Özboluşly hoşboý ysy bilen tapawutlanýan sitrus miwäniň 80-90 görterimini Italiýanyň günortasyndaky Kalabriýa sebitinde ösdürilip ýetişdirilýändigine sebäpli, bergamoda başgaça «Kalabriýa-

nyň ýaşyl altyny» hem diýilýär. Ortaýer deňizi sebitine mahsus gasyn-gasyn galyň gabykly, limona meñzeş miwe, esasan, göklüğine iýilýär. Pyrtlyk ýaly ululykdaky ýaşyl miwäniň ýiti turşumtyk tagamy bar. Bazarlarda seýrek duş gelýän ýaşyl miwe ýyly howa şertlerinde ösdürilip ýetişdirilýär. A, C witaminlerine, antioksidantlara we flavonoidlere baý bu miwe saglyk üçin örän peýdalydyr. Ýaşyl sitrus miwesi rahatlanmaga, ünsi jemlemäge, çalt uklamaga, baktiriýalara garşy göreşmäge we iýmit siňdiriş bilen bagly bozulmalarynyň önüni almaga ýardam edýär. Hünärmenler deri keselleri bolan adamlara bergamotdan alnan efir ýagynyň çalmany maslahat berýärler.

Bergamot diňe iýmit çeşmesi bolman, eýsem, çay önümçiliginde, şeýle hem parfýumeriýa senagatynda ulanylýar. Iňlisleriň meşhur «Earl Grey» çayyna özboluşly we gaýtalanmajak tagamy berýän hem hut

bergamotdyr. «Earl Grey» taýýarlannanda guradylan çay ýapraklarynyň üstüne bergamodyň gabygyndan alnýan efir ýagy sepilýär. Belläp

Bergamot kiçi boýly sitrus agajynda ýetişýär. Boýy 4-5 metre çenli ýetýän adybir agajyň goýy ýaşyl ýalpyldawuk ýapraklary, hoşboý ysly ak gülleri

geçsek, 1 kilogram arassa efir ýagyny öndürmek üçin, takmynan, 200 kilogram miwe gaýtadan işlenilýär.

Köpler bergamodyň ysny halap, aşanada, ýatlyýan otagda ýa-da iş ýerinde ýaşyl miwäni saklaýarlar. Zyňanly mör-möjekler bergamodyň ysny halamaýar. Şol sebäpli aşanada ýa-da amarda bu miwäni saklamak oňaýly çözüň hasaplanýar. Hatda bergamodyň ýiti ysy daşarda uçup ýören mör-möjekleri hem uzaklaşdyrýar.

bolýar. Edil limon ýaly ösdürilip ýetişdirilýän bu agaç 3 ýyldan soň hasyla durýar. Mart-maý aýlarynda gülläp, noýabr-ýanwar aýlarynda miwesi ýyg-nalýan bergamot doly bişende edil limon ýaly saralýar. Bergamot agajynyň her düýbünden ortaça 80-100 kilogram hasyl alyp bolýar. Bergamot Fransiýanyň günortasynda, Türkiýäniň Antalýa şäherinde, Mawrikide, Argentinada, Braziliýada, Demirgazyk Afrikada we Gresiýada ösdürilip ýetişdirilýär.

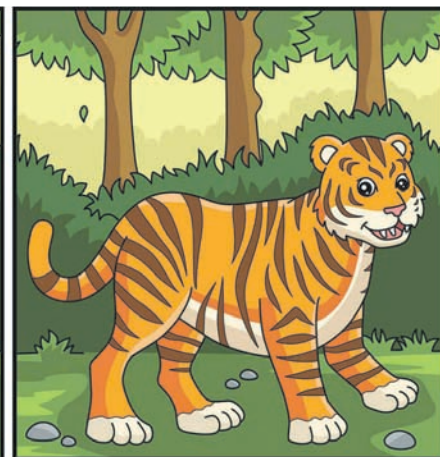
Ýagtylyk saçýan möjejik gördüňizmi?!

Tebigatda geň-taň hadysalara ýygý-ýygýdan gabat gelmek bolýar. Şeýle hadysalaryň biri hem «Gowy dinosawr» (The Good Dinosaur, 2015) multfilminde suratlandyrylýan, gijesine şöhle saçýan möjejiklerdir. Multfilmiň baş gahrymany Arlo kakasy bilen gije otly meýdana gezelenje çykanda, ilkinji gezek bu täsinligi görüp, örän geň galýar. Multfilimde mülherçe möjejiň ýokary uçup, sarymtyl-ýaşyl reňkde şöhle saçuşyna siz hem tomaşa eden bolsaňyz gerek.

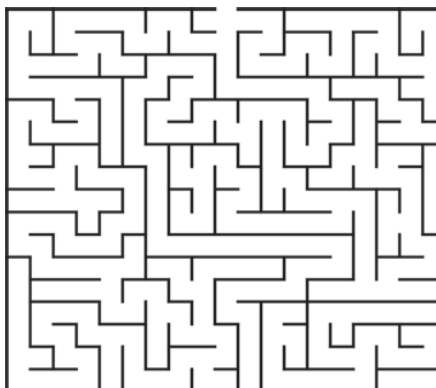

Garyn boşlugynyň yzky böleginde ulý fotogenetik öýjükleri bolan ýaldyrawuk möjejige ylmy dilde «Lampyridae» diýilýär. Tomzaklar maşgalasyna degişli bolan bu möjejik aslynda duşmanlaryndan we dürlü howpdan goranmak, ownuk mör-möjekleri özüne çekmek, şeýle hem garaňkyda biri-birini çagyrmak üçin ýalpyldawuk reňkde şöhle saçýar. Sarymtyl-ýaşyl reňkli ýagtylygy gören beýleki jandarlar onuň tagamyny erbetdir öýdüp, ýalpyldawuk möjejikden uzaklaşmak bilen bolýarlar. Tropik howaly batgalyklarda we çemenliklerde ýaşayan «çyraly» tomzaklara Awstraliýada, Täze Zelandiýada we Günorta Amerikanyň käbir ýurdunda duş gelmek bolýar.

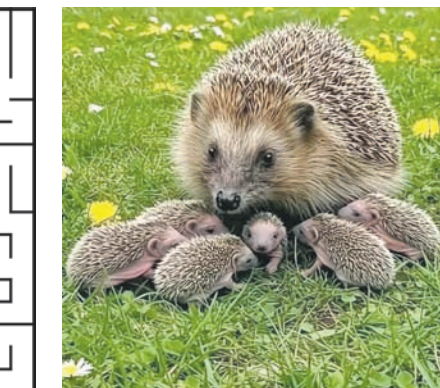
8 tapawudy tapyň!

Labirint

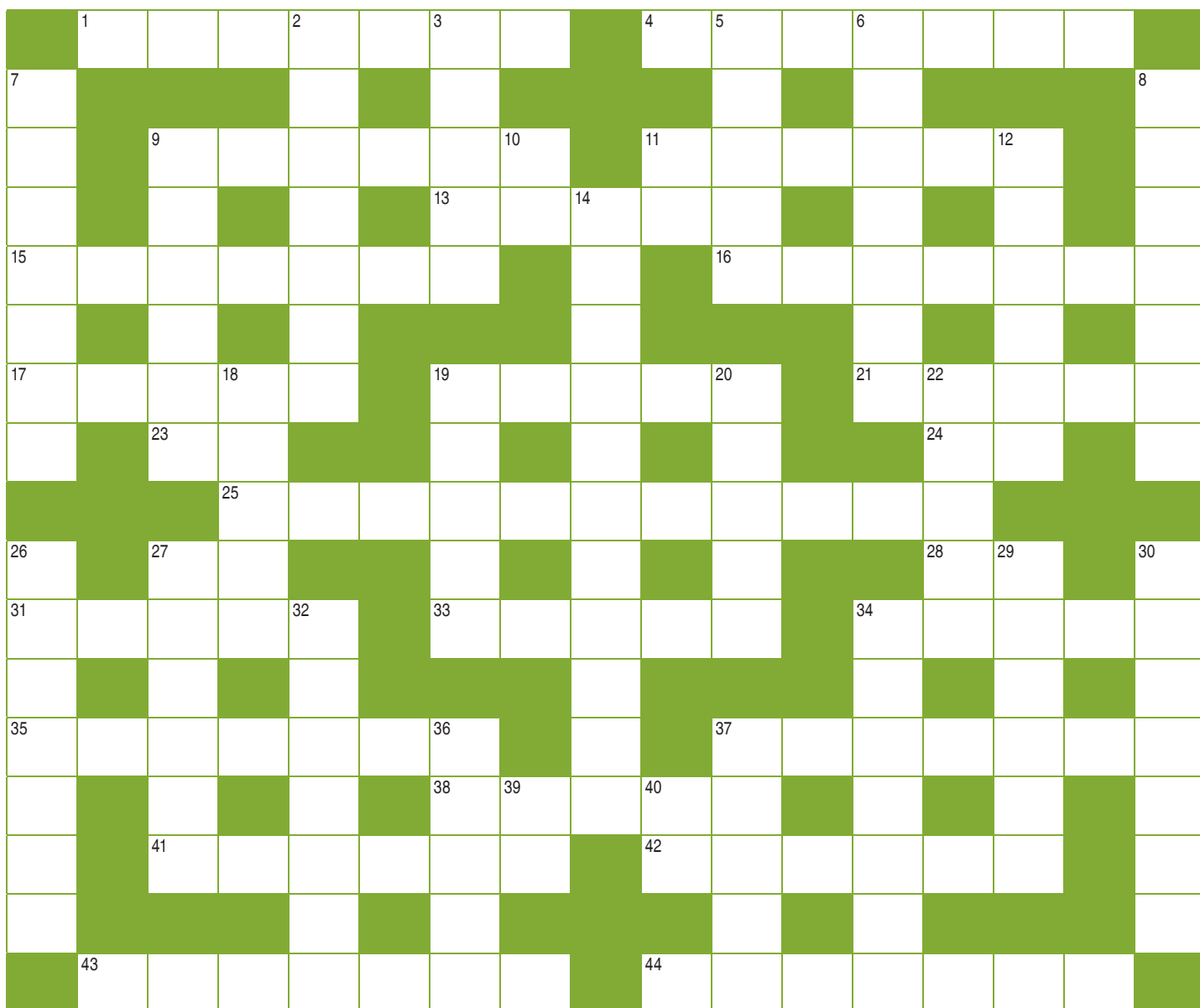
Gyzykly pursat

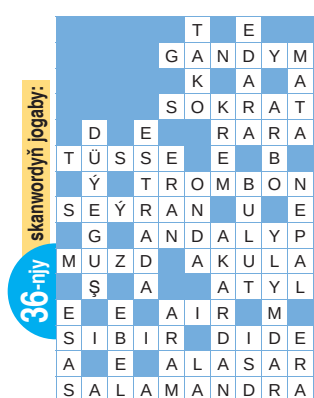
Bir obadan bolan						Hal ýasayy gosulna .../-çe	«Akyňyň sözüne koňul söýüner, Akmagyň ... zehin käýner» (Magymguly Pyragy)	«...gezen-dok gezer» (nakyl)
Gram ölçeginiň gysga aňladylşy	Türkýäniň dynç alyş şäherleriniň biri	Gurluşyk enjamy	Beden synasy	Öýdeçi jandar	Küşt tagtasynda burçdan burça göçýän mal			«Myhmana ... goý, ikelini boş goý» (nakyl)
Suw guşy		«Buz üstünde tozan ...» (nakyl)		Bir zadýň keseligine bolan uzynlygy				
Bal (köne söz)			Bagşalardan gizlin saklanýan pikir, ýaşyryň zat	Ýarma üçin peýdalanylýan ýazlyk ak ekin				
		«Bedew — jul içinde, gövher — ... içinde» (nakyl)						
Däri-derman	Agvry, yza	Oglan ady		Aýal dogan (köne söz)	Ýelek	Nemes awtoulag markasy		
	Gadymy ulag	Şeker gosulyp gaýnadylan miwe, ir-ýemiş						...esli
			Dürlü görnüşdäki süýji tagamly konditer önüminiň ady					
Keýik, jeren	Tebigy süýji suw akymy	Aziýanyň dag ulgamy	Oba hojalygyndaky ownukly-irli jandarlar		Mallara iým ýa-da suw berilýän gap	Şweýsariýanyň şypahana şäheri		
Daş-töweregini suw gurşap alan gury yer bölegi			Mary welaýatynyň köne ady	Gyz ady	El bilen taryna kakylýp çalyňýan gadymy grek saz guraly	Sygyrnyň bir görnüşü		
			Gülläp bilmeýän		...namys		Seýrek gabat gelýän	
Şweýsariýanyň lyuks synp sagady			Tantal himiki elementiniň gysga aňladylşy	Biologiýa boýunça hünärmen				
Yz tarap, arka	Gymmat- baha daş				Iri we ýasy dişler			
Atyň çagasy			...-ene		Boýy, syrat			

37-nji
SKANWORD

● **KESELIGINE:** 1. Amerikada bir döwlet. 4. Hepdäniň günü. 9. Eli açyk, gusganc däl. 11. Madagaskarda ösýän gaty galyň göwdeli we uzak ýaşayan tebigy agaç. 13. «...aýagy üç bolar, biri-birine güňç bolar, biri synsa, hiç bolar» (nakyl). 15. Görä, laýuklykda. 16. Geçigüsa meñzeş kiçijik guş. 17. Sahna eserleriniň biri. 19. Oglan ady. 21. Döwürtegiň neşirterre ýazylýuşyk. 23. Audiofaýl formaty. 24. Tagam. 25. Hirurgigynyň bir bölümi. 27. Gallig himiki elementiniň gysga aňladylşy. 28. ...kok. 31. Nemes matematigi Karl ... 33. Oglan ady. 34. Üç tekerli gadymy ulag. 35. Afrikada bir döwlet. 37. Bir eseriň öňünden berilýän

gysgaça giriş. 38. Put birligi. 41. Hristian ybadathanasy. 42. Saz guraly. 43. Aýdym-saz žanry. 44. Orta Gündogardaky Pars aýlagynda ýerleşýän adalar döwleti.

● **DIKLIGINE:** 2. «Iri ekenler - harmanda, giç ekenler - ...» (Paýhas çeşmesi). 3. Yer güzüniň çyzgysy. 5. Adamyň özüni alyp barşyndaky çekinjeňlik duýgusy, uýat. 6. Şahsy goşlar üçin gap. 7. Birden, duýdanz. 8. Yer egesi, mülk egesi. 9. Oňat, gowy, gertikli. 10. Tantal himiki elementiniň gysga belgisi. 11. Ümlük. 12. Gije aw edýän guş. 14. Tebigy suwlaryň himiki düzümini öwrenýän uly pudagy. 18. Gurguz halkynyň dünýä belli, örän uly görwürmlü gahrymançylykly eposy. 19. Gaýygyň guraly. 20. Keşik, jeren. 22. Beden agzasy. 26. Birneme agrak, reňki ak öwürýän. 27. Haýwanyň orňuga ujasynyň uzalyp gidýän inçe bölegi. 29. Aýat-töwir. 30. Döş boşlugynyň süňki. 32. Battly howa akymy arkaly agyz boşlugynda döreýän üti owaz. 34. Oňşukly, bir maksatly. 36. Çap usulynyň bir görnüşü. 37. Çehiýanyň dünýä belli awtoulag öndüriji brendi. 39. Nota. 40. Neodim himiki elementiniň gysga aňladylşy.

Rahym BEGENJOW,
Balkanabat şäherindäki ýöriteleşdirilen 2-nji orta mekdebiň mugallymy.

265-nji «El Klasiko»

► Hepdäniň ýekşenbe gününden duşenbe gününe geçilýän gije ýargygijeden soň Ispaniýada «Barselona» bilen «Real Madridiň» arasynda nobatdaky «El Klasiko» duşuşygy

oýnalar. Aşgabat wagty bilen 01:00-da başlanjak oýun «Camp Nou»-da geçiriler. Çempionatda 9 tapgyrda-da ýeňiş gazanan «Barselona» duşuşygyň esasy favoriti hasaplanýar.

Bu oýun iki toparyň çempionatdaky, ýagny «La Ligadaky» 193-nji duşuşygy bolup, mundan öňki 192 oýunda «Real Madrid» 80, «Barselona» 77 gezek ýeňiş gazandy (35 deňlik). Gollarda «Barselona» 312–309 öňde barýar. Umumylykda, bu iki toparyň resmi ýaryşlary

hasaba alanyňdaky 265-nji «El Klasikosy» bolar. Resmi oýunlarda iki toparyň hem 106 ýeňşi bolup, 52 oýun deňlikde tamamlandy. Resmi oýunlarda «Real Madrid» 444, «Barselona» 441 gol geçirdi. Resmi oýunlar bolan «La Liga», Ispaniýanyň Şa Kubogy, Ispaniýanyň Super Kubogy, «La Liganyň» Kubogy, UEFA Çempionlar Ligasy hem-de Koronasion Kubogy ýaryşlarydyr. Häzirki wagtda olaryň ikisi – «La Liganyň» Kubogy hem-de Koronasion Kubogy ýaryşlary geçirilmeýär. Koronasion Kubogy ýaryşy iki toparyň arasyndaky ilkinji oýnuň hasaba alnan bäsleşigi bolup, şol duşuşyk 1902-nji ýylyň 13-nji maýynda oýnalýar. Şol oýun «Barselonanyň» esaslandyrylmagyndan 3 ýyl gowrak wagt, «Real Madridiň» esaslandyrylmagyndan bolsa 2 aý soň geçirilip, duşuşyk katalonlaryň 3–1 hasabynda ýeňşi bilen tamamlanýar.

Resmi däl oýunlary goşanyňda, ýagny iki toparyň arasyndaky ýoldaşlyk duşuşyklaryny-da hasaba alanyňda, olaryň özara duşuşyklarynyň umumy sany 307-ä ýetýär. Şolarda «Barselona» 131, «Real Madrid» 112 gezek ýeňiş gazanýar (64 deňlik). Ýagny 43 resmi däl duşuşygyň 25-sinde «Barselona»

ýeňip, 6-synda «Real Madrid» utýar (12 deňlik). Ýoldaşlyk duşuşyklarynda «Barselona» 106, «Real Madrid» 56 gol geçirýär.

Ýeri gelende beltelek, Žoze Mourinjo «Real

Madridiňäki» birinji tälimçilik döwründe ilkinji «El Klasikoda» ýatdan çykmaýak hasap bilen asgyn gelipdi. 2010-njy ýylyň 29-njy noýabrnyndaky şol oýunda «Barselona» öz meýdançasynda «Real Madridi» Hawi, Pedro, Dawid Wilýa (2) hem-de Jeffren dagynyň gollary bilen 5-0 hasabynda ýeňipdi.

Bu gezekki oýunda «Real Madridde» 4 oýunlyk jerime alan Winisius Junior oýnamaz. «Barselonada» bolsa Dani Olmonyň meýdança çykmagyna garaşylanok.

«Milanyň» hem-de «Baýeriň» ynamly ýeňşi

► UEFA Ýewropa Ligasynda çempionlygyň dalaşgärlerinden «Milan» myhmançylykda «Red Bull Salzburg» toparyny 4–0 hasabynda ýeňlişe sezewar etdi. 1-nji oýunda «Benfikadan» 2–0 asgyn gelen «Milanyň» gollarynyň 3-sini ýaş oýunçy Alfadžo Sisse het-trik etdi. Ol oýnuň 15-nji, 32-nji hem-de 49-njy minutlarynda tapawutlandy. «Milanyň» 4-nji goluny 72-nji minutda Gonsalu Ramuş derwezä girizdi.

«Milan» ýaly «Baýer» hem myhmançylykda jogapsyz 4 gol geçirdi. «Leh Poznan» bilen duşuşan lewarkuzentileriň gollarynyň 2-sini 11 metrlik jerime urgusyndan Patrik Şik (29 p, 41 p), beýlekileri bolsa Tillman (32) bilen Maza (89) öz atlaryna ýazdyrdylar.

Italiýanyň beýleki wekili «Yuwentus» hem myhmançylykda ýeňiş gazandy. «Selta» bilen duşuşan turinliýer eýeleriniň 18-nji minutda Alwaresiň goly bilen öňe geçendigine garamazdan, Woltemadeniň (85) hem-de Kolo Muaniniň (90+2) gollary esasynda ýeňişni baýram etdi.

«Benfika» öz meýdançasynda «Seltikden» 4–1 hasabynda üstün çykdy. Portugal toparyna ýeňiş getiren gollary Jon Duran (5 p, 36), Bah (23) hem-de Pawlidis (89) öz atlaryna ýazdyrdylar.

Fransiýanyň «Lion» topary öz meýdançasynda «Kristal Palasy» 3–2 ýeňip, utuguny 6-a ýetirdi. «Marseliň» öz meýdançasynda «Olimpiakosdan» 1–0 utulan tapgyrynda «Beşiktaş» myhmançylykda «Hoffenhaýmy» Murillo hem-de Hyeon-Gýu-nyň (2) gollary bilen 3–2 hasabynda utdy.

UEFA Ýewropa Ligasynda 2-nji duşuşyklaryň netijeleri: Sparta Praga – Lilleström: 1-1, AZ – Hapoel Be'er Şewa: 2-1, Red Bull Salzburg – Milan: 0-4, Leh Poznan – Baýer: 0-4, Selje – Omoni-ýa: 0-3, Lion – Kristal Palas: 3-2, Yunion Sent-Zilluaz – Real Sociedad: 1-1, Torreense – Sanderland: 1-2, Bornmut – Şturm Gras: 3-0, Ferenswaroš – Wiktoriýa Pizen: 2-1, Dinamo Zagreb – Anderleht: 1-0, Ýagelloniýa Belostok – Ararat-Armenia: 3-1, NEK – Lewski Sofiýa: 1-1, Marsel – Olimpiakos: 0-1, Selta – Yuwentus: 1-2, Benfika – Seltik: 4-1, Renn – OFI: 2-1, Hoffenhaým – Beşiktaş: 2-3

Enzo Mareska – ilkinji tälimçi

► Angliýanyň çempionatynda sanawyň lideri «Mançester Siti» topary 7-nji tapgyrda-da ýeňiş gazandy. Öz meýdançasynda kynlyk bilenenm bolsa «Ipswiç»

toparyndan 3–2 hasabynda üstün çykan şäherlileriň gollaryny Foden hem-de Holann (2) geçirdi. Toparyň tälimçisi Enzo Mareska «Premier Liganyň» taryhynda ilkinji 7 duşuşygynda ýeňiş gazanan ilkinji tälimçi diýlip hasaba alyndy. Çempion «Arsenal» myhmançylykda «Nottingham Foresti» Ma duekeniň 80-nji minutdaky ýeke-täk goly bilen 1–0 hasabynda utdy. «Çel-

si» myhmançylykda «Ewerton» Pedru Netunyň 46-njy hem-de 90-njy minutda geçiren gollary esasynda 2–0 hasabynda utdy. «Ewerton» şu möwsümde ilkinji gezek ýeňlişe sezewar boldy. «Brentford» hem şu möwsümde ilkinji gezek ýeňildi. «Liwerpul» toparyny kabul eden «Brentford» güýçli garşydaşyndan 2–1 hasabynda asgyn geldi. Lyuwis-Potteriň goly bilen öňe geçen «Brentfordyň» derwezesinden «Liwerpula» ýeňiş getiren gollary Munios bilen Isak geçirdi. «Brentfordda» Ýarmolýuk (45+8) bilen Ýanelt (90+2) gyzyl kart aldy. «Brayton» öz meýdançasynda «Kristal Palasyň» derwezesinden jogapsyz 5 gol geçirdi. «Mançester Yunaytedi» myhmançylykda «Lids» bilen deňme-deň oýnap, ýeňilşsiz seriýasyny dowam etdirdi. Öz meýdançasynda «Kowentri» toparyndan Meddiso-nyň, Marmuşyň hem-de Dewisiň gollary bilen 3–1 hasabynda üstün çykan «Tottenham» möwsüm-däki ilkinji ýeňişini gazandy.

«Bundesligada» «Bawariýa» birinjilige beýgeldi

► Germaniýanyň çempionatynda sanawyň lideri üýtgedi. «Bawariýa» öz meýdançasynda «Leipsigi» 6–1 hasabynda ýeňlişe sezewar etdi. «Bawariýanyň» gollarynyň 3-sini Luis Diaz, beýlekileri-de Pawłowić, Olise hem-de 2 assist eden Keýn geçirdi. Geçen tapgyrda «Leipsig» öz meýdançasynda «Aýntrahty» 6–0 hasabynda ýeňipdi. Myhmançylykda «Baýerden» Mazanyň (19) we Şikiň (76) gollary esasynda 2–1 hasabynda asgyn gelen «Fraýburg» möwsümde ilkinji gezek utulyp, liderligi elden giderdi. Berlinde oýnalan «Union»-«Borussiýa D» duşuşygynda hasap açылmady. Dortmundlyly bassyr 2-nji duşuşygynda deňme-deň oýnady. Eminiň her topara 2, jemi 4 gezek 11 metrlik jerime urgusyny bellän duşuşygynda debyutant «Elwersberg» öz meýdançasynda «Augsburgy» 4–3 hasabynda utdy. Ýer eýeleri bellenen şol 11 metrlik jerime urgularynyň ikisini hem dürs urup bilmedi.

«Inter» bilen «Milan» 3 gol geçirdi, «Yuwentus» 3 gol geçirdi

► Italiýanyň çempionaty «Serie A»-da sanawyň lideri «Inter» myhmançylykda «Bolonýadan» garşydaşynyň Pobeganyň goly bilen öňe geçendigine garamazdan, 3–1 hasabynda üstün çykdy. «Intere» ýeňiş getiren gollary Turam, Augusto hem-de Bonni geçirdi. «Roma» öz meýdançasynda «Jenoany» Kast-ronyň hem-de Lulliniň gollary esasynda 2–0 hasabynda utdy. Lombardiýa derbisinde «Milan» «San Siroda» «Atalantany» 3–2 hasabynda ýeňlişe sezewar etdi. 3–0 hasabynda öňe geçen «Milanyň» gollaryny Ramuş (p), Rabio hem-de Hila geçirdi. «Atalantad» Gaetanonyň hem-de Krstowićiň gollary bergamolýlara ýeňiş üçin ýeterlik bolmady. «Yuwentus» Turinde «Lasiödan» 3–0 hasabynda asgyn gelip, bu Goja Sinýoranyň soňky ýyllarda öz meýdançasyndaky iň uly ýeňişi boldy. «Frozinoneniň» öz meýdançasynda «Sassuolony» 4–2 hasabynda ýeňen duşuşygynda Raýmondo het-trik edip, toparynyň ýeňiş gazanmagynda uly rol oýnady. «Napoli» myhmançylykda «Wenesiýadan» Adamsyň ýeke-täk goly esasynda utulyp, oýunda De Bruýne 68-nji minutda 11 metrlik jerime urgusyny dürs urup bilmedi.

23-nji oktyabr (anna)
Al-Faysaly – Al-Nassr (18:30)
Al-Kadisiýah – Al-Hilal (23:00)
Ştutgart – Borussiýa M (23:30)
Ipswiç – N. Forest (00:00)

24-njy oktyabr (şenbe)
A. Willa – Man. Siti (16:30)
Arsenal – Ewerton (19:00)
Napoli – Roma (21:00)
Çelsi – Tottenham (21:30)
Borussiýa D – Aýntraht (21:30)
Krasnodar – Baltika (21:30)
Lasio – Parma (23:45)
Atletiko – Deportivo (00:00)

25-nji oktyabr (ýekşenbe)
Inter – Fiorentina (16:30)
SSKA – Spartak (18:00)
PSW – Feyenoord (18:30)
Liwerpul – Brayton (19:00)
M. Yunayted – Bornmut (19:00)
Monako – Lill (19:00)
Hoffenhaým – Baýer (19:30)
Frayburg – Bawariýa (21:30)
Leççe – Yuwentus (22:00)
AZ – Twente (00:00)
PSŽ – Lion (00:45)
Udineze – Milan (00:45)
Barselona – Real Madrid (01:00)

26-njy oktyabr (duşenbe)
Galatasarý – Fenerbahçe (22:30)
Sewiliýa – Osasuna (01:00)
27-nji oktyabr (sişenbe)
Sassuolo – Lasio (22:30)
Roma – Kalari (00:45)
28-nji oktyabr (arşenbe)
Wenesiýa – Inter (22:30)
Milan – Bolonýa (22:30)
Man. Siti – Brayton (00:30)
Bornmut – Aston Willa (00:45)
Jenoa – Yuwentus (00:45)
Liwerpul – Çelsi (01:00)

PREMIER LEAGUE (7) – 26 gol
Ewerton–Çelsi: 0-2 (Pedru Nelu 46, 90), Brentford–Liwerpul: 1-2 (Lyuwis-Potter 44 – Munios 82, Isak 70), Man. Siti–Ipswiç: 3-2 (Foden 19, Holann 34, 89 – Maeda 21, Flemming 90 p), Fulham–Hall Siti: 1-0 (Iwobi 33), Nyukasl–Aston Willa: 0-1 (Manzanbi 36), Bornmut–Sanderland: 2-0 (Tawerni 6, Ewanston 48), Brayton–K. Palas: 5-0 (Karnio 4 ö.d., Gomes 7, Ayari 10, Kostulas 49, Hingwelud 84), Lids–M. Yunayted: 1-1 (Kalvert-Ljunwi 51 – Merno 35), N. Forest–Arsenal: 0-1 (Madsuke 80), Tottenham–Kowentri: 3-1 (Meddison 14, Marmuş 58, Dewis 90+6 – Rudoni 50)

LA LIGA (9) – 29 gol
Deportivo–Lewante: 1-1 (Necro 63 – Reñena 82), Espanýol–Atletiko: 0-1 (Baña 89), Willyerael–Eipe: 0-0, Betis–Barselona: 2-5 (Godes 27, Ezzazul 53 – Yamel 10, Rodri 41, Žezus 51, Erik Garsiya 62, Olmo 81), Waleysiýa–Atletik: 0-0, Osasuna–Rasing: 2-4 (Budmir 9 p, Osambela 88), Selta–Alawas: 2-1 (Dizüla 53, Rodrigues 71 – Nowoa 87), Malaga–R. So-siedad: 2-5 (Ninio 54, Martines 66 – Kubo 3, Oskarsson 26, Ojazarbal 57, Gedes 73), Real Madrid–Sewiliýa: 4-1 (Güler 30, Mappaş 37, 63 p, Dondado 82 – Bueno 80), Hetafe–R. Walekano: 1-1 (Satriño 56 – Alvaro Garsiya 11)

SERIE A (7) – 35 gol
Frozinona–Sassuolo: 4-2 (Kalo 9, Rajmond 26, 30, 57 – Berardi 15, Torshedi 37), Wenesiýa–Napoli: 0-0 (Adams 49), Bolonýa–Inter: 1-3 (Podega 10 – Turan 44, Augusto 69, Bonni 84), Roma–Jenoa: 2-0 (Kastro 50, Lull 68), Udineze–Leççe: 0-3 (Gaspas 11, Nöri 33, Zherbeti 24), Elwersberg–Augsburg: 4-3 (Pelkow 4, Günter 7, Ror 28, Şmal 89 – Ridler 45+9 p, Gregorij 76 p, Kömrür 90), Bawariýa–Leipsig: 6-1 (Diaz 12, 47, 69, Pawłowić 26, Olise 34, Keýn 52 – Maksimowij 90+1), Bayer–Frayburg: 2-1 (Maza 19, Şik 76 – Şerhant 14), Borussiýa M–Hoffenhaým: 1-2 (Mohiýa 49 – Kontle 11, Prass 54)

BUNDESLIGA (6) – 27 gol
Aýntraht–Köln: 1-0 (Ebnutalib 77), Werder–Paderborn: 2-2 (Füllkrug 59, 65 p – Marino 18, Tigges 30), Hamburg–Ştutgart: 1-0 (Muhamij 88), Union Berlin–Borussiýa D: 0-0, Şalke–Mayns: 0-1 (Tits 24), Elwersberg–Augsburg: 4-3 (Pelkow 4, Günter 7, Ror 28, Şmal 89 – Ridler 45+9 p, Gregorij 76 p, Kömrür 90), Bawariýa–Leipsig: 6-1 (Diaz 12, 47, 69, Pawłowić 26, Olise 34, Keýn 52 – Maksimowij 90+1), Bayer–Frayburg: 2-1 (Maza 19, Şik 76 – Şerhant 14), Borussiýa M–Hoffenhaým: 1-2 (Mohiýa 49 – Kontle 11, Prass 54)

LIGUE 1 (7) – 35 gol
Le Man–Tuluza: 0-3 (Rassel-Rou 46, Den-nun 59, Tengled 87), Strasbur–PSŽ: 1-3 (Reyna 17 – Zabarný 77, Demebe 85, Due 90+3), Trua–Lans: 1-3 (Nada 26 – Mon-rey 13 ö.d., Eduar 45+2, Aglar 55), Lill–Brest: 1-1 (Zru 64 p – Balde 61), Anžë–Marsel: 2-5 (Radisloa 43, Guiri 60, Ant 63, Payşo 65), Pariz–Renn: 4-3 (Lopes 14, 45+2, Lopyň 76, 90+5 p – Lepod 29, 74 p, 88 p), Lorýan–Monako: 1-0 (Kadiu 61 p), Le Haw–Oser: 1-3 (Folana 66 – Namaso 40, 61, Fewr 80), Lion–Nissa: 2-1 (Şults 32, Tessmann 36 – Wal 18)

GERMANIÝANYŇ ÇEMPIONATY (BUNDESLIGA)
1. BAWARIYA 6 4 2 0 22-5 14 2. BORUSSIYA D 6 4 2 0 11-4 14 3. FRAYBURG 6 4 1 1 15-6 13 4. BAYER 6 4 1 1 16-9 13 5. MAYNS 6 3 4 2 11-7 14 6. ELWERSBERG 6 3 1 2 12-11 10 7. LEIPSIG 6 3 0 4 16-12 9 8. WERDER 6 2 3 1 12-12 9 9. HAMBURG 6 3 0 3 6-15 9 10. AUGSBERG 6 2 2 2 16-12 8 11. AYNTRAHT 6 2 2 2 10-16 8 12. KÖLN 6 2 1 3 8-11 7 13. ŞTUTGART 6 2 0 4 8-10 6 14. AUERSBERG 6 2 0 4 11-14 6 15. ŞALKE 6 1 2 3 4-7 5 16. PADERBORN 6 1 2 3 5-9 5 17. UNION BERLIN 6 1 2 3 5-17 5 18. BORUSSIYA M 6 0 0 6 8-20 0

FRANSIÝANYŇ ÇEMPIONATY (LIGUE 1)
1. LION 7 4 2 1 13-5 14 2. PSŽ 7 4 2 1 14-9 14 3. PARIZ 7 4 2 1 12-7 14 4. LILL 7 4 2 1 10-5 14 5. MONAKO 7 4 2 1 10-6 14 6. RENN 7 4 1 2 15-14 13 7. LORIAN 7 3 3 2 7-6 11 8. LANS 7 3 1 3 14-11 10 9. MARSEL 7 3 0 4 14-10 9 10. BREST 7 2 3 2 13-10 9 11. TULUZA 7 2 3 2 12-11 9 12. OSER 7 2 3 0 4 11-17 9 13. NISSA 7 2 2 3 6-9 8 14. STRASBUR 7 2 1 4 12-15 7 15. ANŽE 7 2 1 4 9-15 7 16. LE MAN 7 1 3 3 10-15 6 17. TRIUA 7 1 1 5 5-16 4 18. LE HAWR 7 0 2 5 5-11 2

ANGLIÝANYŇ ÇEMPIONATY (PREMIER LEAGUE)
0r. TOPARLAR O Y D U P U 1. MAN. SITI 7 7 0 0 19-7 21 2. ARSENAL 7 6 0 1 11-5 18 3. BRAYTON 7 5 1 1 23-5 16 4. ÇELSI 7 4 1 2 17-13 13 5. LIWERPUL 7 3 3 1 9-8 12 6. BRENTFORD 7 2 4 1 13-8 10 7. LIDS 7 2 2 1 9-6 10 8. EWERTON 7 2 2 1 8-7 10 9. HALL SITI 7 2 3 2 8-7 9 10. IPSWICH 7 3 0 4 11-15 9 11. NYUKASL 7 2 2 3 10-14 8 12. ASTON WILLA 7 2 2 3 7-11 8 13. M. YUNAYTED 7 1 4 2 10-10 7 14. KRISTAL PALAS 7 2 1 4 9-17 7 15. BORNMUT 7 1 3 3 9-13 6 16. TOTENHAM 7 1 3 3 6-10 6 17. KOWENTRI 7 2 0 5 6-14 6 18. FULHAM 7 1 2 4 7-10 5 19. N. FOREST 7 1 2 4 5-9 5 20. SANDERLAND 7 1 1 5 6-14 4

ISPAŇIÝANYŇ ÇEMPIONATY (LA LIGA)
0r. TOPARLAR O Y D U P U 1. BARCELONA 9 9 0 0 39-9 27 2. ATLETIK M. 9 7 1 1 19-22 22 3. REAL MADRID 9 7 0 2 23-9 21 4. BETIS 9 6 1 2 16-14 19 5. R. SOSEDAAD 9 5 1 3 17-17 16 6. SEWILLA 9 4 2 3 14-16 14 7. ALWES 9 3 3 2 13-10 11 8. SELIA 9 2 5 2 10-7 11 9. DEPORTIVO 9 2 5 2 13-12 11 10. OSASUNA 9 3 2 4 10-18 11 11. ATLETIK B. 7 2 1 3 2 10-6 9 12. WIGARRREAL 8 2 3 4 13-13 9 13. SASSUOLO 7 2 2 3 12-17 9 14. HETAFA 9 2 2 3 4 5-11 9 15. ESPANYOL 9 2 2 5 11-12 8 16. RASING 9 2 2 5 13-25 8 17. LEWANTE 8 1 4 3 12-16 7 18. ELCE 9 1 4 4 11-17 7 19. WALENSIYA 9 1 3 5 6-15 6 20. MALAGA 9 0 4 5 6-18 4

İn köp pökgi geçirenler:
1. Erling HOLLAN (Man. Siti) 8 2. Zoon PEDRO (Jalsi) 5 3. Aleksander SKAKI (Liwerpul) 5 4. Rojan SERKI (Man. Siti) 4 5. Morgan ROJERS (Çelsi) 4

İn köp pökgi geçirenler:
1. RAFINYA (Barselona) 12 2. Kilien MBAPPE (Real Madrid) 9 3. Lamin WARELA (Barselona) 8 4. Serhio KAMELO (R. Walekano) 7 5. Ýassir ZABIRI (Rasing) 7

İn köp pökgi geçirenler:
1. Antonio RAYMONDO (Frozinona) 7 2. Daniell MALEN (Roma) 6 3. Gunsta WARELA (Werder) 6 4. Daniel MALDINI (Kalari) 4 5. Lautaro MARTINES (Inter) 4

İn köp pökgi geçirenler:
1. Patrik ŞIK (Baýer) 6 2. Niklos FÜLLKRUG (Werder) 6 3. Yunus EBNUTALIB (Aýntraht) 5 4. Filipp TITS (Mayns) 5 5. Moýkili OLISE (Bawariýa) 5

İn köp pökgi geçirenler:
1. Esteban LEPOUL (Renn) 7 2. Lussin SINAYOKO (Pariz) 6 3. Kasper TENGSTEDT (Tuluza) 6 4. Amin GUIRI (Marsal) 5 5. Lei MAFUTA (Le Man) 4

UEFA Çempionlar Ligasynda 3-nji duşuşyklar geçirildi

UEFA Çempionlar Ligasynda liga tapgyrynyň 3-nji duşuşyklary geçirildi. 3-nji tapgyrda-da golsuz duşuşyk bolman, 18 oýunda 74 gol hasaba alyndy. 11 duşuşykda ýer eýeleri, 4 oýunda myhmanlar ýeňiş gazandy. 3 duşuşykda ýeňiş

gazan bolmady. 5 topar 3-nji duşuşygynda- da ýeňiş gazanyp, utuk ýitirmän gelýär. Umumylykda, 7 topar ýaryşy ýeňilgisiz dowam edýär. Bu gezek italýan toparlarynyň 4-si hem ýeňiş gazanmagy başardy. Olar geçen tapgyrda ýeň-

lipdiler. Ispan toparlarynyň 2-si ýeňip, 2-si ýeňil-di, ýene biri bolsa deňme-deň oýnady. Iňlis toparlarynyň 3-si ýeňiş gazandy (1 ýeňiş, 1 deňlik). Nemes klublarynyň diňe biri ýeňiş gazanyp, 2-si-niň duşuşygy deňlikde tamamlandy (1 ýeňiş).

«BARSELONANY» PSŽ DURUZDY

● Tapgyryň merkezi duşuşygynda çempion PSŽ mowsümini ýeňilgisiz topary «Barselonany» kabul etdi. Çekeleşikli geçen oýunda PSŽ 4-2 hasabynda güýçli garşydaşyny ýeňip, utugyny 9-a çykardy. Oýnuň 1-nji ýarymy ýer eýelerinden Dueniň 38-nji minutdaky goly esasynda parizlileriň üstünliginde tamamlandy. 2-nji ýaryma katalonlar Espartuň tapawutlanmagynda gol bilen başladylar. 72-nji mi-

nutda Luka Hernandez PSŽ-ni öňe saýlasa-da, 79-njy minutda Lamin Yamal owadan gol bilen hasaby deňledi. Ýöne PSŽ topary gysga wagtdan soň ýene-de öňe geçdi. 81-nji minutda Witiniň, 86-njy minutda-da Fabian Ruiziň gollaryna ispan toparýndan jogap bolmady. Şeýlelikde, 4-2 hasabynda üstün çykan PSŽ topary «Barselonany» bassyr 3-nji, umumylykda-da 7-nji gezek ýeňmegi başardy. Şu mowsümde ýeke utuk ýitirmän gelýän «Barselona» 11 ýeňişden soň, 12-nji oýunda ýeňlişe sezewar boldy. PSŽ-niň ekwadorly goragçysy William Paço Çempionlar Ligasyndaky 37-nji duşuşygyňy hem hiç hili kart görmän tamamlady. Ol Çempionlar Ligasynda 37 oýunda hiç hili kart almadyk ilkinji goragçy boldy.

«LIWERPULDAN» TARYHY KEMBEK

● Angliýada geçirilen başga bir oýunda janköýler 7 goluň şaýady boldular. «Liwerpul» öz meýdançasynda «Wilýarreal» bilen duşuşup, garşydaşynyň 2-0 hasabynda öňe geçendigine garamazdan, taryhy kembek edip, ýeňişni baýram etdi. Oýnuň 4-nji minutunda Wan Degiňiň gödek ýalňyşlygyndan soň «Wilýarreal» gruzin hüjümçisi Mikautadzeniň goly bilen hasaby açdy. 29-njy minutda Kordonanyň goly bilen aratapawut 2-0-a çykdy. Ruhdan düşmedik «Liwerpul» topary arakesmeden öň Mak Allisteriň 36-njy hem-de Arauhonyň 45+2-nji minutlardaky gollary bilen hasaby deňlemeýi başardy. 65-nji minutda Mak Allister 2-nji gezek tapawutlansa, 69-njy minutda Florian Wirts 4-nji pökgini ispan toparýnyň derwezesinden geçirdi. Oýnuň 87-nji minutunda Oluwasegiň geçiren goly «Wilýarreala» ýeňiş üçin ýeterlik bolmady. Şeýlelikde, «Liwerpul» künlyk bilenen bolsa 3 utugy gazanmagy başardy.

«Mançester Siti» öz meýdançasynda «AEK Afiny» bilen duşuşup, 5-1 hasabynda ýeňiş gazandy. Turuwbaşdan erjel oýun görkezzen iňlis klubunyň gollaryny

Elliot Anderson, Fil Foden (3) hem-de Raýan Şerki geçirdi. 34-nji, 65-nji hem-de 76-njy minutlarda tapawutlanan Fil Foden Çempionlar Ligasynda ilkinji gezek het-trik etdi. Grek toparýnyň ýeke-täk goluny bolsa 52-nji minutda Stawros Pillios öz adyna ýazdyrdy.

ITALÝANLARYŇ 4-SI HEM ÝEŇDI

● 7 gol geçirilen başga bir oýunda Italiýanyň «Napoli» topary öz meýdançasynda Norwegiýa-

nyň wise-çempiony «Bude-Glimt» toparýndan 4-3 hasabynda üstün çykdy. Eýgäm oýnuň 1-nji minutunda Politanonyň goly bilen öňe geçen «Napoliniň» pökgüleriniň 2-sini Skot MakTomineý, beýlekisini-de Býortuft öz derwezesinden girizdi. Soňky ýyllarda şowly çykyş edýän «Bude-Glimt» toparýnyň adyndan bolsa Piter Hauge (27), Helmersen (62) hem-de Fet (90+4) tapawutlandy. «Napoli» topary şu mowsüm üçin bu ýaryşdaky ilkinji ýeňişini gazandy. Geçen tapgyry ýeňilgisiz tamamlan italýan klublarynyň biri bolan «Roma» öz meýdançasynda «Slowan Bratislaw» toparýnyň derwezesinden jogapsyz 4 gol geçirdi. Gollary 21-nji minutda Hermoso, 39-njy minutda Molina, 52-nji minutda Pisilli hem-de 58-nji minutda 11 metrlik jerime urgusundan Donýel Malen dagy öz atlaryna ýazdyrdy. 22 oýundan bäri ýeňiş gazanyp bilmän gelýän «Slowan Bratislaw» Çempionlar Ligasynda bassyr 11-nji duşuşygynda ýeňlişe sezewar boldy.

Öz meýdançasynda «Şahtýor Donesk» bilen duşuşan «Inter» iň kiçi hasap bilen ukrain toparýndan üstün çykmagy başardy. Duşuşykda ýeke-täk goly 77-nji minutda Karlos Augusto derwezä girizdi.

«MANÇESTER ÝUNAÝTED» «KOMODA»

● Ilkinji gezek Çempionlar Ligasynda gataşýan «Komo» topary öz meýdançasynda «Mançester Ýunaýtedi» kabul etdi. Başdanaýak erjel oýun görkezzen italýan kluby 4-1 hasabynda ýeňiş gazandy. «Komo» toparýnyň gollarynyň 2-sini Niko Paz geçirip, ol bir asist hem etmegi başardy. Ýer eýeleriniň beýleki gollaryny Duwikas bilen Ramon öz atlaryna ýazdyrdylar.

SOŇKY GEZEK 18 ÝYL ÖŇ ÝEŇIPDI

● Türkiýäniň «Fenerbahçe» toparýnda Çempionlar Ligasynda 18 ýuldan soňky ilkinji ýeňişine golaýlady. Öz meýdançasynda «Slawiya Praga» bilen duşuşan türk kluby Oguz Aýdynyň hem-de Grinwudýň gollary esasynda 2-0 hasabyn-

da öňe saýlandy. Ýöne stambullylara bu üstünligini saklamak başartmady. Lukaş Prowodyň 15-nji hem-de Pawel Kuçoryň 90-njy minutdaky gollaryny saklap bilmedik «Fenerbahçe» meýdançany 1 utuk bilen terk etmeli boldy.

Geçen tapgyrda bu ýaryşdaky ilkinji utugyny gazanan Azerbaýjanyň çempiony «Sabah» topary öz meýdançasynda «Borussiya Dortmunddan» 2-1 hasabynda ýeňildi. Nemes klubuna ýeňiş getiren gollaryň ikisini hem Seru

Girassi derwezä girizdi.

«Porto» bilen PSW-niň arasyndaky oýunda ýeňijini ýeke-täk gol kesgitläp, myhmançylyk-

daky eýndhowentiler Guus Tiliň 57-nji minutdaky takyk urgusy esasynda ýeňiş bilen dolandy. «Ştutgart» bilen «Atletiko Madridiň» arasyndaky oýunda ýeňiş gazanan bolmady. Ýer eýelerinden Jeými Lewellingiň 36-njy minutdaky goluna ispan topary 47-nji minutda Hulan Alwarsiň goly bilen jogap berdi. Oýnuň 64-nji minutunda «Atletikodan» Morten Yüllmann guzyl kart aldy.

Madridde ýerli «Real» nemes kluby «Leipzig» bilen duşuşdy. Tibo Kurtuanyň erjel oýun

görkezzen duşuşygynda «Real Madrid» 4-1 hasabynda ýeňişini baýram etdi. «Real Madride» ýeňiş getiren gollary Bernardo Silwa, Arda Güler, Kilian Mbappe hem-de Diomande geçirdi.

Türkiýäniň «Galatasaray» topary myhmançylykda «Lil» bilen duşuşup, şu mowsümdäki ilkinji ýeňişini gazandy. 4-2 hasabynda ýeňiş gazanan türk kluby Yunus Akgünüň goly bilen hasaby açsa-da, ýer eýeleri

Diaoneniň 7-nji hem-de 39-njy minutda tapawutlanmagynda öňe saýlandy. Ruhdan düşmedik stambullylar 1-nji ýarymyň ahýrynda Alekseý Batrakowyň goly bilen hasaby deňledi. Russiýaly hüjümçi bassyr 2-nji duşuşygynda gol geçirmegi başardy. Oýnuň 52-nji minutunda Bentalebe degip derwezä giren awtogol bilen «Galatasaray» 3-2 hasabynda öňe saýlandy. 61-nji minutda bolsa öňki toparyny gynandyran Wiktor Osimhen oýna soňky nokady goýdy.

Ispaniýanyň «Betis» topary öz meýdançasynda «Feýenoordy» ýuldyz oýunçysy Iskonyň 59-njy minutda 11 metrlik jerime urgusyndan geçiren goly esasynda 1-0 hasabynda utdy. Manuel Pellegriniň tälim berýän topary 3-nji duşuşygynda-da ýeňiş gazanyp, sanawda 5-nji orunda barýar.

Geçen tapgyrda «Fenerbahçeniň» derwezesinden 6 gol girizen «Aston Willa» bu gezek «Wikingi» 3-1 hasabynda ýeňdi. Duşuşykda Unaý Emeriniň şağirtlerinden Barkli bilen Bendunia tapawutlanyp, 3-nji gol awtogol hökmünde hasaba alyndy. «Aston Willa» topary utuk ýitirmezden ýoluny dowam edýär.

«ALLIANZ ARENA»-DA DEŇME-DEŇLIK

● Tapgyryň iň esasy oýunlarynyň biri Münhende «Allianz Arena»-da oýnaldy. «Bawariya» bilen «Arsenalyň» arasyndaky bu duşuşykda ýeňiş gazanan bolmady. Çekeleşikli geçen oýunda iňlis kluby 25-nji minutda Eberçe Ezeniň goly bilen öňe geçse-de, 10 minutdan soň Keýniň ajaýyp pasy esasynda Dewis hasaby deňledi. Oýnuň 61-nji minutunda «Bawariýanyň» angliýaly hüjümçisi Harri Keýn 11 metrlik jerime urgusyny dürs ýerine ýetirip, Çempionlar Ligasyndaky bassyr 10-njy duşuşygynda-da tapawutlanmagy başardy. Oýnuň esasy wagtlaryny tamamlanmagyna 8 minut galanda-da, «Arsenal» Deklan Raýsyň goly bilen hasaby deňledi.

ILKINJI 3 UTUK

● Tapgyryň iň geň galdyryjy netijesi Portugalýanyň paýtagtynda hasaba alyndy. «Sporting» topary öz meýdançasynda ýaryşyň debýutantlaryndan LASK toparýndan 3-2 hasabynda asgyn geldi. Luis Suaresiň gollaryna myhmanlar Langýň, Kalaýžičiň hem-de Danekiň gollary bilen jogap berdi. Bu LASK toparýnyň şu ýaryşdaky ilkinji ýeňşi boldy.

Geçen tapgyrda myhmançylykda «Interi» ýeňen «Klub Brýugge» bu gezek öz meýdançasynda «Lansy» Wanakeniň, Seýsiň hem-de Forbsuň gollary bilen 3-0 hasabynda utdy.

TOPARLAR	O	Ý	D	U	GOL	GA	U
1 Pari Sen-Žermen	3	3	0	0	14-5	9	9
2 Aston Willa	3	3	0	0	12-3	9	9
3 Liwerpul	3	3	0	0	12-7	5	9
4 Real Madrid	3	3	0	0	10-5	5	9
5 Betis	3	3	0	0	7-4	3	9
6 Ştutgart	3	2	1	0	7-2	5	7
7 Arsenal	3	2	1	0	6-2	4	7
8 Barselona	3	2	0	1	11-6	5	6
9 Komo	3	2	0	1	10-5	5	6
10 Mançester Siti	3	2	0	1	9-5	4	6
11 Klub Brýugge	3	2	0	1	9-6	3	6
12 Sporting	3	2	0	1	7-4	3	6
13 Borussiya Dortmund	3	2	0	1	5-4	1	6
14 Bawariya	3	1	2	0	10-5	5	5
15 Roma	3	1	1	1	8-5	3	4
16 Atletico Madrid	3	1	1	1	4-3	1	4
17 Şahtýor Donesk	3	1	1	1	4-3	1	4
18 PSW	3	1	1	1	2-2	0	4
19 Wilýarreal	3	1	0	2	8-8	0	3
20 Inter	3	1	0	2	5-6	-1	3
21 Man. Ýunaýted	3	1	0	2	5-6	-1	3
22 Napoli	3	1	0	2	5-7	-2	3
23 Galatasaray	3	1	0	2	6-9	-3	3
24 LASK	3	1	0	2	6-9	-3	3
25 Sabah	3	1	0	2	3-6	-3	3
26 Feýenoord	3	1	0	2	4-8	-4	3
27 Lans	3	1	0	2	3-7	-4	3
28 Bude-Glimt	3	1	0	2	4-9	-5	3
29 AEK Afiny	3	1	0	2	3-8	-5	3
30 Leipsig	3	1	0	2	3-8	-5	3
31 Fenerbahçe	3	0	2	1	3-9	-6	2
32 Slawiya Praga	3	0	1	2	4-7	-3	1
33 Wiking	3	0	1	2	5-9	-4	1
34 Porto	3	0	0	3	2-6	-4	0
35 Lill	3	0	0	3	4-10	-6	0
36 Slowan Bratislaw	3	0	0	3	1-13	-12	0

FENERBAHÇE – SLAWIYA PRAGA: 2-2

/Aýdyn 4, Grinwud 11 – Prowod 15, Kasor 90/

SABAH – BORUSSIYA DORTMUND: 1-2

/MakKarti 39 – Girassi 10, 53/

ROMA – SLOWAN BRATISLAWA: 4-0

/Hermoso 21, Molina 39, Pisilli 52, Malen 58 p/

PORTO – PSW: 0-1 /Guus Til 57/

LIWERPUL – WILÝARREAL: 4-3

/Mak Allister 36, 65, Arahuo 45+2, Wirts 69 – Mikautadze 4, Kardona 29, Oluwasegi 87/

MANÇESTER SITI – AEK AFINY: 5-1

/Anderson 12, Foden 34, 65, 76, Şerki 57 – Pillios 52/

PARI SEN-ŽERMAN – BARSELONA: 4-2

/Due 38, Hernandez 72, Witiniya 81, Fabian Ruiz 86 – Espart 55, Yamal 79/

NAPOLI – BUDE-GLIMT: 4-3

/Politano 1, MakTomineý 41, 75, Býortuft 88 ö.d. — Hauge 27, Helmersen 62, Fet 90+4/

ŞTUTGART – ATLETIKO MADRID: 1-1

/Lewelling 36 – Hulan Alwares 47/

KOMO – MANÇESTER ÝUNAÝTED: 4-1

/Niko Paz 2, 57, Duwikas 49, Ramon 76 – Zirkzee 90+1/

LILL – GALATASARAY: 2-4

/Diaone 7, 39 – Akgün 2, Batrakow 44, Bentaleb 52 ö.d., Osimhen 61/

ASTON WILLA – WIKING: 3-1

/Barkli 23, Buendia 37 p, Hegghaým 62 ö.d. — Kristiansen 84/

KLUB BRÝUGGE – LANS: 3-0

/Wanaken 45+3, Seýs 50, Forbs 72/

BAWARIYA – ARSENAL: 2-2

/Dewis 35, Keýn 61 p – Eze 25, Raýs 82/

INTER – ŞAHTYOR DONESK: 1-0

/Karlos Augusto 77/

REAL MADRID – LEIPSIG: 4-1

/Bernardo Silwa 44, Arda Güler 52, Mbappe 83, Diomande 87 – Gomis 85/

BETIS – FEYENOORD: 1-0 /Isko 59 p/

SPORTING – LASK: 2-3

/Luis Suares 5 p, 89 – Lang 15, Kalaýžic 63, Danek 68/

SUNGAT

Pusanda Majidiniň filmi iň gowusy diýlip saýlandy

Koreýa Respublikasynyň Pusan şäherinde geçirilen 31-nji Pusan halkara film festiwalında eýranly meşhur režissýor Majid Majidiniň «Günortanlyk nahar» (Midday Meal) atly ekran eseri iň gowy film baýragyna mynasyp boldy. «Jennetiň çagalary», «Uçmahyň reňki», «Ýagmyr», «Serçeleriň aýdymy» ýaly filmler bilen adygan Majid Majidi bu baýragy ilkinji gezek gazanmagy başardy. Festiwalıň çäginde indoneziýaly režissýor Eddi Kahýononyň «Meniň ejem» atly filmi Eminleriň ýörite baýragy bilen sylaglandy. «Adaty bolmak» atly film Li Yun-Çana iň gowy režissýor baýragyny gazandyrdy. «Ýalňyzylygyň ilkinji tagamy» atly filmäki keşbi üçin hytaýly aktrisa Çzou Şun hem-de «Hemişä Satoko» filmiňiň ýyllyzy Kaşun Himeno iň gowy artist baýragyna laýyk görüldi.

HSB № 510122502384

Gözelprint
ÇAPHANA

TÄZE ÝYL ÜÇIN
SOWGATLYK GUTULARY
WE SENENAMALARY

📍 Aşgabat ş., Bagtyýarlyk etraby, 2057-nji köçe, jaý 16.
☎ (+99312) 90-72-69, 📞 (+99362) 41-20-26
✉ gozelprint.tm@gmail.com

ZAMAN INTERNATIONAL MEDIA
TÜRKMENISTAN

international media

«Zaman-Türkmenistan» gazetine 2027-nji ýylyň I ýarym ýyllygy üçin abuna ýazylyşygy dowam edýär. Gazete ýazylmak üçin «Türkmenpoçtanyň» islendik şahamçasyna ýüz tutup bilersiňiz!

2027-nji ýylyň I ýarym ýyllygy üçin «Zaman-Türkmenistan» gazetiniň elektron görnüşine «turkmenmetbugat.gov.tm» internet sahypasynyň, «Türkmenmetbugat» mobil goşundysynyň üsti bilen «Pudaklaýyn dolandyryş we beýleki edaralaryň garamagyndaky gazetler we žurnallar» atly bukja arkaly ýazylyp bolýandygyny ýatladyrys.